

בנק אגוד לישראל בע"מ

דוח מפורט על סיכונים –

גילוי לפי נדבך 3

ומידע נוסף על סיכונים

ליום 30 בספטמבר 2021

בנק אגוד
UNION BANK

	תוכן עניינים
4	רקע
4	עיקרון הגילוי
4	מסגרת הראות רגולטוריות
4	מידע צופה פני העתיד
6	תחולת היישום
7	יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
7	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
8	גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים (OVA)
10	הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים
16	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
17	הרכב ההון
17	הרכב ההון הפיקוחי (CC1)
20	הלימות ההון
20	תכנון ההון ויעדי ההון
23	יחס המינוף
23	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
24	יחס המינוף (LR2)
26	סיכון אשראי
26	מידע כללי על איכות סיכון אשראי (CRA)
28	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
29	שינויים במלאי החובות הפגומים (CR2)
29	גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות אשראי (CRB)
38	שיטות להפחתת סיכון אשראי (CRC)
38	שיטות להפחתת סיכון אשראי – סקירה (CR3)
39	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית
41	סיכון אשראי של צד נגדי
41	גילוי איכותי על סיכון אשראי של צד נגדי (CCRA)
41	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
41	הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)
42	חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR8, CCR3)
42	הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)
42	חשיפות לנגזרי אשראי (CCR6)
43	סיכון שוק
43	ניהול סיכון השוק (MRA)
43	סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)
45	סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר
45	סיכון מניות
46	סיכון נזילות
46	ניהול סיכון הנזילות
46	יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)
47	גילויים נוספים בגין יחס כיסוי הנזילות (LIQA)
48	התפתחויות מהותיות בחשיפת התאגיד הבנקאי לסיכונים נזילות
49	סיכון תפעולי
49	ניהול הסיכונים התפעוליים
50	מערכות המידע והמחשוב של הבנק
50	ניהול סיכון סייבר ואבטחת מידע
51	המשכיות עסקית – היערכות למצבי חרום
49	סיכונים אחרים
52	סיכון ציות
52	סיכון משפטי
52	סיכון מוניטין
52	סיכון אסטרטגי
53	סיכון סביבתי

רשימת טבלאות

7	טבלה 1: יחסים פיקוחים עיקריים (KM1)
16	טבלה 2: סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
18	טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון (CC1)
21	טבלה 4: ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של הבנק ליום 30 בספטמבר 2021
23	טבלה 5: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
24	טבלה 6: יחס המינוף (LR2)
28	טבלה 7: איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
30	טבלה 8: אשראי לציבור, מאזני – התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים
30	טבלה 9: אשראי חוץ מאזני – ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
30	טבלה 10: התפתחות ביתרות הפיקדונות
31	טבלה 11: סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד
33	טבלה 12: חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
34	טבלה 13: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
36	טבלה 14: חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה, ואשר לא סווגו כחובות בארגון מחדש של חוב בעייתי
36	טבלה 15: אשראי בערבות מדינה שניתן לעסקים להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה ליום 30 בספטמבר 2021
37	טבלה 16: שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3)
38	טבלה 17: הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
39	טבלה 18: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
41	טבלה 19: הקצאת הון בגין התאמת שערורן לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)
41	טבלה 20: סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1) (על פי מאזן א')
43	טבלה 21: ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח
44	טבלה 22: יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)
46	טבלה 23: יחס כיסוי נזילות – גילויים נוספים (LIQA)
47	

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן "הבנק") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רישיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א - 1981. בעל המניות העיקרי בבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים (30 בספטמבר 2021):

בנק מזרחי טפחות בע"מ 100%

ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" וכן ביאור 32 "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן" בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020, בהקשר של רכישת כל מניות הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות (להלן "מזרחי טפחות") ביום 30 בספטמבר, 2020 והתקשרות בעסקה למכירת פעילות האשראי ליהלומים של הבנק לקבוצת פנינסולה בד בבד עם השלמת רכישת הבנק, ואירועים נוספים בקשר עם הודעות אלה, כמו גם סיכונים הנובעים מתהליך מימוש המיזוג ותהליכי הסבת לקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות.

עיקרון הגילוי

הדוח המפורט על הסיכונים כולל מידע כמותי מפורט ומידע איכותי על סקירת הסיכונים ואופן ניהולם. הדוח כולל דרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל, כפי המפורט בדבר 3 להוראות (להלן: "נדבך 3"), ודרישות הגילוי על הסיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (להלן: "FSF") ודרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות משימה לשיפור הגילוי (להלן: "EDTF") שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (להלן: "FSB") לשיפור הגילוי על הסיכונים בתאגידים בנקאיים. בנוסף, במסגרת הגילוי נכללו דרישות גילוי נוספות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

מסגרת הוראות רגולטוריות

הבנק מפוקח על ידי המפקח על הבנקים, אשר מקבל מידע על הלימות ההון של הבנק וקובע את דרישות ההון של הבנק.

החל מיום 1 בינואר 2014 הבנק מיישם את הוראות המדידה והלימות ההון המבוססות על הוראות באזל 3 (להלן: "באזל 3"), כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הוראות באזל 3 מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
 - נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון מזילות, סיכונים סליקה ועוד) ובמקביל קיים תהליך סקירה המבוצע על ידי הפיקוח על הבנקים (SREP).
 - נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.
- בנוסף, הבנק מיישם בדוח זה דרישות גילוי המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות EDTF ודרישות נוספות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים.

מידע צופה פני העתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח על הסיכונים, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "צפי", "אמור", "חזוי", להערכת הבנק, בכוונת הבנק, "תחזית", "תכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצון", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים לא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2021. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" וביאור 16 "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן" בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2021, בהקשר של רכישת כל מניות הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות ביום 31 בדצמבר 2020 והתקשרות בעסקה למכירת פעילות האשראי ליהלומים של הבנק לקבוצת פנינסולה בד בבד עם השלמת רכישת הבנק, ואירועים נוספים בקשר עם הודעות אלה, כמו גם סיכונים הנובעים מתהליך מימוש המיזוג ותהליכי הסבת לקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות.

בנק אגוד לישראל בע"מ אינו מחזיק בחברות בנות בנקאיות, לאור זאת הדרישות של הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות באזל 3, מיושמות ברמה מאוחדת בלבד.

ככלל, דרישות ההון של הבנק מבוססות על הדוחות הכספיים המאוחדים שלו, הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

על פי כללי החשבונאות המקובלים, חברות בנות הנשלטות במישרין או בעקיפין על-ידי הבנק מאוחדות בדוחות הכספיים, בעוד שלמטרות פיקוח על הון, חלים לעתים כללי איחוד שונים. יחד עם זאת, ליום 31 בדצמבר 2020, לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון. כנדרש בהוראות בנק ישראל, הנתונים המוצגים במסגרת הגילוי בדוח זה מוצג על בסיס מאוחד בלבד ומבוסס על המידע הפיננסי המוצג בדוחות הכספיים של הבנק, ובהתאמות המתחייבות מיישום הוראות באזל (כגון: הניכויים מההון, מכשירי חוב הכשירים להיכלל בהון הרגולטורי, טיפול מיוחד בהשפעה חשבונאית בגין תכנית התייעלות על הון הבנק וחישוב מותאם בגין התחייבויות אקטואריות מיוחדות).

לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה. לפרטים נוספים בדבר חברות מוחזקות עיקריות של הבנק ראה ביאור 14 בדוחות הכספיים לשנת 2020 ומידע נוסף בפרק חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2021.

יצוין, כי מתכונת הגילוי של דוח זה הותאמה לדרישות הוראות הדיווח לציבור 651 – "דרישות הגילוי של נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

גילוי על פי נדבך 3

יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

טבלה 1: יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

	ה	ד	ג	ב	א		
	30.9.2020	31.12.2020	31.3.2021	30.6.2021	30.9.2021		על בסיס מאוחד, ליום:
					במליוני ש"ח		
						הון זמין	
	2,420	3,047	3,168	3,072	3,071	הון עצמי רוברד 1 ¹	1
	2,345	2,980	3,110	3,024	3,032	הון עצמי רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר	א1
	2,420	3,047	3,168	3,072	3,071	הון רוברד 1 ¹	2
	2,345	2,980	3,110	3,024	3,032	הון רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר	א2
	3,213	3,832	3,935	3,687	3,659	הון כולל 1 ¹	3
	3,137	3,764	3,877	3,639	3,620	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר	א3
					במליוני ש"ח		
						נכסי סיכון משוקללים	
	24,165	23,610	22,605	21,466	20,552	סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)	4
						יחסי הלימות הון	
	10.01%	12.91%	14.01%	14.31%	14.94%	יחס הון עצמי רוברד 1	5
						יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר	א5
	9.70%	12.63%	13.75%	14.09%	14.75%	יחס הון רוברד 1	6
	10.01%	12.91%	14.01%	14.31%	14.94%	יחס הון רוברד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר	א6
	9.70%	12.63%	13.75%	14.09%	14.75%	יחס הון כולל	7
	13.30%	16.23%	17.41%	17.18%	17.80%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר	א7
	8.42%	8.44%	8.39%	8.39%	8.40%	יחס הון עצמי רוברד 1 הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ²	א11
	1.59%	4.47%	5.62%	5.92%	6.54%	יחס הון עצמי רוברד 1 זמין, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים	א12
					במליוני ש"ח		
						יחס המינוף	
	48,076	49,803	50,175	47,302	44,206	סך החשיפות (במליוני ש"ח)	13
	5.03%	6.12%	6.31%	6.49%	6.95%	יחס המינוף (באחוזים)	14
	4.88%	5.98%	6.20%	6.39%	6.86%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים)	א14
					במליוני ש"ח		
						יחס כיסוי נזילות	
	14,535	15,328	17,723	18,519	17,029	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה	15

טבלה 1: יחסים פיקוחים עיקריים (KM1)

ה	ד	ג	ב	א	
30.9.2020	31.12.2020	31.3.2021	30.6.2021	30.9.2021	על בסיס מאוחד, ליום:
9,811	9,518	9,933	9,596	9,220	16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
148%	161%	178%	193%	185%	17 יחס כיסוי נזילות (באחוזים) ³

- (1) נתונים בכל הקשור ליחס הלימות ההון ויחס המינוף כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום ה-12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרו על ידי הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון.
- (2) ככלל יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 9% ו 12.5% בהתאמה. ליחסים אלה נוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. עם זאת, בהתאם להוראות השעה בדבר התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, החל מחודש מרס 2020 יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 8% ו 11.5% בהתאמה, וכן לא תחול דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1% על הלוואות לדיור שאושרו החל מתחילת תוקפה של הוראת השעה (19 במרס 2020) ועד תום תוקף ההוראה. למועד פרסום הדוחות הוראת השעה חלה עד ליום 30 בספטמבר 2021. לאור האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש למועד הדיווח הינם 8.40%-ו-11.50%, בהתאמה.
- (3) יחס כיסוי הנזילות מוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח. לפרטים נוספים בדבר מדדים אלה לרבות גילוי כמותי מפורט ראה בהמשך דוח זה וכן בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים (OVA)

גילוי על פי EDTF

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים ובכללם סיכונים משפטיים, סיכונים ציות וכן סיכונים מוניטין, סיכונים אסטרטגיים וכן סיכונים הנובעים מתהליכים שיבוצעו במסגרת תהליך המיזוג ותהליכי הסבת הלקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת לעמידה ביעדים האסטרטגיים והעסקיים שנקבעו, כל אלו, תוך הטמעת תרבות ניהול הסיכונים ובקרתם. מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו אלה, תוך הגדרת סוגי הסיכונים והיקפם, ועמידה בתיאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לצורך זה מופעלים מערכות דיווח ומנגנוני פיקוח ובקרה מתאימים.

לפירוט אודות מטרות ומדיניות ניהול הסיכונים בסיכונים השונים, ראה פרקים סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון ריבית בתיק הבנקאי וסיכון מניות.

הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי סיכון

לאורך כל תקופת משבר הקורונה ולאחריו, הבנק ביצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק ובסיכון האשראי של הלווים, תוך הקפדה על ניהול סיכונים שוטף והדוק וניטור מוקדי הסיכון בתיק האשראי תוך מעקב אחר לקוחות שהוגדרו בסיכון ו/או עדיין מושפעים מהמשבר.

הבנק ממשיך לבחון את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים, ובכלל זה עורך תרחישי קיצון אחידים בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים.

במהלך שנת 2020 הבנק ביצע החמרה בהערכת גורמי הסיכון העיקריים אשר הושפעו מהמשבר כאמור. בהערכת גורמי הסיכון לרבעון השלישי לשנת 2021 חלו מספר שינויים בהערכת גורמי הסיכון למול רבעון קודם, הן כתוצאה מהשיפור בסביבה הכלכלית וחזרת המשק לשגרה והן בעקבות המשמעותיות הכרוכות בתהליכי מיזוג הבנק למזרחי טפחות. לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2021.

הממשל התאגידי בתהליך ניהול הסיכונים בבנק

גילוי על פי EDTF

תהליכי ניהול הסיכונים והלימות ההון בבנק מוסדרים ומפוקחים באמצעות הדירקטוריון וועדותיו, מנכ"לית הבנק והנהלה, ועדות ההנהלה, האגפים העסקיים יוצרי הסיכון, אגף בקורת וניהול סיכונים, אגף כספים, האגף לייעוץ משפטי, אגף משאבים והביקורת הפנימית.

לפירוט שלושת קווי ההגנה שהוגדרו במסגרת הניהול, הפיקוח והבקרה על חשיפות הבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

המבנה הארגוני של הבנק

לתרשים המתאר את המבנה הארגוני של הבנק לרבות אופן יישום הממשל התאגידי בתהליך ניהול הסיכונים בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

לתרשים המתאר את המבנה הארגוני של ניהול הסיכונים לרבות פירוט שלושת קווי ההגנה שהוגדרו במסגרת הניהול, הפיקוח והבקרה על חשיפות הבנק, כן לפרטים אודות תרבות ניהול הסיכונים בבנק, קביעת תיאבון סיכון והפעלת מבחני קיצון בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

לעניין גישת הבנק לניהול סיכונים ותרבות ניהול הסיכונים המיושמת בבנק, לנוכח התפשטות הקורונה, הבנק נקט בשורה של תהליכים ואמצעים בהתאם לדרישת הרשויות במסגרת זו, לרבות שמירה על בטיחות ובריאות העובדים, מעבר לעבודה מרחוק והתמקדות במתן פתרונות דיגיטליים התומכים בהמשך פעילות לקוחות הבנק ועובדיו. הבנק יישם בעת משבר הקורונה את תרבות ניהול הסיכונים בדומה למצב שגרה, עם ההתאמות הנדרשות, לרבות בהתאם להקלות בנק ישראל.

חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה

לא חלו שינויים בהרכב חברי הנהלה ונושאי משרה לעומת המתואר בדוח השנתי לשנת 2020, למעט המתואר להלן:

ביום 31 במרס 2021 סיימה הגב' חדוה פדלון כהונתה כמבקרת הפנימית הראשית של הבנק והחל מיום 1 באפריל 2021 החלה הגב' גלית ויזר (המבקרת הפנימית הראשית של בנק מזרחי טפחות בע"מ) לכהן כמבקרת הפנימית הראשית בבנק אגוד, למשך התקופה בה יפעל הבנק כחברת בת של בנק מזרחי טפחות ועד למיזוגו בפועל עם ולתוך בנק מזרחי טפחות. הגב' חדוה פדלון ממשיכה לכהן כמבקרת הפנימית של חברות הבנות של הבנק.

ביום 11 באוקטובר 2021 אישר דירקטוריון בנק מזרחי טפחות את מינויה של מנכ"לית הבנק, הגב' שבי שמר כסמנכ"לית, לתפקיד מנהלת החטיבה הקמעונאית בבנק מזרחי טפחות. תוקף המינוי כפוף לכך שהמפקח על הבנקים לא יודיע על התנגדותו למינוי האמור או שיודיע על הסכמתו לכך ומועד תחילת המינוי בפועל טרם נקבע.

הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה כאמור בסיכונים: סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים (לרבות סיכוני IT, סייבר ואבטחת מידע, סיכונים משפטיים וסיכוני ציות), סיכוני מוניטין, וכן סיכונים הנובעים מתהליך המיזוג, הכוללים תהליכי הסבת לקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות.

בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים בבנק מבוצע כאמור מעקב הדוק אחר כלל הסיכונים אליהם חשוף הבנק, כמפורט במסמך זה.

בנוסף הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלים או עשויים להשפיע על הבנק ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים. להלן יפורטו סיכונים פרטניים מהותיים שהינם סיכונים מובילים ומתפתחים אשר הבנק מזהה ונערך לניטורם, הפחתתם וניהולם:

התפשטות נגיף הקורונה

נוכח התפשטות וירוס הקורונה ברבעון ראשון של שנת 2020 והכרזת מגיפת וירוס הקורונה כמגיפה עולמית, ננקטו על ידי ממשלות ובנקים מרכזיים, בישראל ובעולם, צעדי התגוננות שונים, הכוללים, בין היתר, השבתה של חלקים נרחבים מהמשק, הגבלות על הפעלת עסקים וכן מדיניות של סגרים, זאת לצד הפעלת תכניות מוניטאריות ופיסקליות מרחיבות במטרה לתמוך בכלכלה ולסייע לחזרה הדרגתית לשגרה של המשק.

במהלך שנת 2020 המשק הישראלי היה שרוי בשני סגרים ובחודש ינואר 2021 בעקבות עליה בקצב התפשטות הנגיף ועליה בתחלואה, החל הסגר השלישי.

במהלך חודש פברואר 2021, על רקע סימנים להתמתנות בקצב התפשטות הנגיף וכן תהליך ההתחסנות המואץ של האוכלוסייה, החליטה ממשלת ישראל על יציאה מהסגר השלישי במתווה מדורג על מנת לאפשר חזרה לשגרה של המשק. על רקע תהליך ההתחסנות המואץ והשפעתו החיובית על רמת התחלואה, לצד תהליך החזרה לשגרה של המשק, חל שיפור בפרמטרים המאקרו כלכליים ונמשכת מגמת התאוששות בפעילות המשק בישראל. עם זאת, מאמצע חודש יוני 2021, בעקבות התפשטות זן הדלתא של נגיף הקורונה, החל גל תחלואה רביעי שנמצא כעת בשלבי דעיכה. בהתמודדות מול גל תחלואה זה, לא ננקטו הגבלות מהותיות על הפעילות הכלכלית וזאת בין היתר בשל תהליך חיסון האוכלוסייה לרבות במנת החיסון השלישית. הבנק אינו יכול לאמוד באופן מלא את ההשפעה העתידית של מגיפת הקורונה והיקפה, התלויה בין היתר, במשך אירוע התפשטות המגיפה והסיכון לגלי תחלואה, במשך ההשפעה של חיסון האוכלוסייה על התחלואה, בצעדים שינקטו על ידי ממשלות ורגולטורים להתמודדות איתה, בהתפתחויות בשווקים ובהיקף השפעות כל אלו על הפעילות המשקית, לגביה עדיין קיים בשלב זה חוסר ודאות.

הבנק עוקב אחר המשך השלכות נוספות של השפעות מגיפת הקורונה על הסיכונים השונים הקשורים בפעילות הבנק וערוך לנקוט צעדים נוספים, ככל שידרשו, להתמודדות עם השלכות אלו על מנת לאפשר המשך פעילותו התקינה, בהתאם לעקרונות תכנית ההמשכיות העסקית של הבנק ולנדרש על פי הוראות והנחיות של הרגולטורים השונים, מתוך מטרה לשמור על בטיחות עובדיו ולהבטיח המשכיות השירות לציבור לקוחותיו.

האמור בדיווח זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח 1968-אשר מבוסס, בין היתר, על הערכות ואומדנים של הבנק נכון למועד דיווח זה. אלו, עשויים להשתנות מעת לעת, אינם בשליטת הבנק, וקיים חוסר ודאות ביחס להשלכותיהם על שוקי ההון והכלכלה בישראל ובעולם.

מיזוג הבנק עם בנק מזרחי טפחות

הבנק מיישם תכנית מיזוג שעתידה להסתיים במיזוגו הסטוטורי עם ולתוך מזרחי טפחות בסוף שנת 2022. התכנית כוללת תהליך הסבה של לקוחותיו, במסגרת זו פונה הבנק ללקוחותיו ומציע להם לעבור לבנק מזרחי טפחות. הפנייה מתבצעת בשלבים במטרה לאפשר ללקוחות הבנק תהליך קליטה נוח ולספק את מלוא מעטפת השירות הנדרשת. במקביל מבוצעים ועתידיים להתבצע תהליכים נוספים כהערכות למיזוג הבנק, כולל מיזוג חברות הבנות, אגוד הנפקות והחברה לנאמנות שהושלמו ברבעון השני לשנת 2021 וצמצום פעילויות ושירותים הקשורים לפעילות הלקוחות.

לעניין רכישת כל מניות הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות ביום 30 בספטמבר, 2020 והתקשרות בעסקה למכירת פעילות האשראי ליהלומים של הבנק לקבוצת פנינסולה בד בבד עם השלמת רכישת הבנק, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-30 בספטמבר 2021, וכן ביאור 16 בדוחות הכספיים של הבנק ליום 30 בספטמבר 2021.

לעניין התפתחויות ביחסי עבודה וסכסוך עבודה פתוח שעליו הכריזו ועדי העובדים בשנת 2017 על רקע מיזוג הבנק, וכן לעניין חתימה על הסכם קיבוצי מיוחד בין בנק אגוד, כרמל ולבלוב, חברות בנות של בנק אגוד לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה / הסתדרות המעו"ף / חטיבת עובדי הבנקים וחברות האשראי, וועד עובדי אגוד וארגון המנהלים ומורשי החתימה בבנק אגוד, וכן לעניין חתימה על תוספת להסכם הנ"ל שמסדיר את תנאי הפרישה של העובדים הקבועים בבנק, עובדים מסוימים בניסיון העומדים בתנאי ההסכם ועובדים מסוימים נוספים של כרמל ושל לבלוב בעקבות מיזוג בנק אגוד עם ולתוך בנק מזרחי טפחות, וכן לעניין תכנית הפרישה – מתווה ותנאים, וכן לעניין חתימה על הסכם בין אגוד מערכות בע"מ, וחטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ לבין וועד עובדי אגוד מערכות בע"מ, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-30 בספטמבר 2021, וכן ביאורים 9, 16 בדוחות הכספיים של הבנק ליום ה-30 בספטמבר 2021.

לעניין החלטת הדירקטוריון מיום 31 בדצמבר 2020 בדבר יעדי הלימות ההון ויעד יחס המינוף שנקבעו לבנק על ידי הפיקוח על הבנקים, במענה לפניה לפיקוח בבקשה להקלות אגב מיזוג הבנק לבנק מזרחי טפחות, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-30 בספטמבר 2021. לפרטים נוספים לגבי יעדי הלימות ההון של הבנק ראה פרק "הון והלימות ההון" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-30 בספטמבר 2021.

לעניין מיזוגה של החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ אל תוך מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ, וכן לעניין השלמת מיזוג אגוד הנפקות בע"מ עם מזרחי טפחות הנפקות בע"מ, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-30 בספטמבר 2021, וכן ביאור 16 בדוחות הכספיים של הבנק ליום ה-30 בספטמבר 2021.

יצוין כי, בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 20 ביולי 2021, הופסקה פעילות מכירת משכנתאות חדשות בבנק ונמשך טיפול בתיק הקיים בלבד (היינו משכנתאות שהועמדו בעבר וטרם נפרעו), זאת במסגרת הליכי המיזוג של הבנק עם מזרחי טפחות. לפירוט ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-30 בספטמבר 2021. במהלך תהליך הפרישה ינהל הבנק את המשאב האנושי על מנת להתאימו לקצב המיזוג.

סיכון תפעולי וסיכון טכנולוגיות המידע

בהתאם לתכנית המיזוג שנקבעה מוסבים לקוחות בנק אגוד באופן מדורג לסניפי בנק מזרחי טפחות, על פי תכנית עבודה שהוגדרה. כמו כן, מבוצעת היערכות טכנולוגית, בהתאם להנחיית בנק מזרחי טפחות ובשיתוף עם גורמי הטכנולוגיה והגורמים הרלוונטיים, הכוללת, בין היתר, היערכות להסבת לקוחות שלא יוסבו עד למועד המיזוג הסטטוטורי במהלך ממוכן ומרוכז. הסיכון התפעולי וסיכון טכנולוגיות המידע עולים עקב פעילויות הכרוכות בתהליכי המיזוג, ובין היתר, בשל הגידול בהיקף הלקוחות המוסבים בזמנית ומורכבות החשבונות / המוצרים המנוהלים עבורם וטעוניהם הסבה, סגירתם ההדרגתית של סניפים של בנק אגוד.

לפירוט נוסף בעניין ההיבטים התפעוליים בתהליך המיזוג ראה פרק "סיכון תפעולי" ולפירוט נוסף בעניין היערכות הטכנולוגית בתהליך זה ראה פרק "מערכות המידע והמחשוב של הבנק".

מיקור חוץ - לפירוט בדבר התקשרות הבנק מיום 12 במאי 2020 עם בנק לאומי בתוספת להסכם המחשוב והתפעול בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול, ראה ביאור 10(ב-4) בדוחות הכספיים ליום ה-30 בספטמבר 2021.

סיכון הסייבר

ההתפתחות והחדשנות הטכנולוגית משפיעות על האופן בו בנקים מנהלים את עסקיהם ועל האופן בו הם מתקשרים עם לקוחות, ספקים ושותפים. קצב השינויים המהיר, החדשנות, קישור של מערכות מידע ותיקות של התאגיד הבנקאי לתשתיות מחשוב מודרניות ופתוחות, כמו גם התלות הגוברת בשירותי מחשוב המסופקים על ידי צדדים שלישיים, יוצרים כרוחב להיווצרות חולשות במערכי ההגנה של התאגיד הבנקאי. מנגד חל גידול בעוצמת איומי סייבר ואבטחת מידע, מבחינת היקפם, גורמי האיום תחום זמינות כלי התקיפה. זהו הסיכון הלא פיננסי המהותי ביותר אליו חשופים הבנקים. תקיפת סייבר על מערכות IT ואתרי הבנק, עלולה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות, לגרום עיכוב במתן שירות, לגרום לגניבת נתוני הלקוחות, כמו גם לפגיעה אפשרית בהם ופגיעה במוניטין הבנק ובאמון הציבור ביחס ליכולתו לנהל את נכסי הלקוחות באופן נאות, ולייצר חשיפות משפטיות. איומי הסייבר מתאפיינים, בין היתר, בהתפתחות שוטפת, בתחום ובמורכבות של ההתקפות על מערכות מחשוב, בהעצמת הנזק הפוטנציאלי ובקושי בזיהוי התקפות אלו והגורמים המבצעים את התקיפות. בשנים האחרונות חל גידול במספר ובעוצמת ניסיונות תקיפה מסוגים שונים, ובכלל זה התקפות סייבר על מערכות מידע של ארגונים עסקיים, ארגונים פיננסיים ואחרים, שנועדו להשיג גישה לא מורשית למערכות ממוחשבות על מנת לבצע שימוש שלא כדין בנכסים או במידע רגיש, חבלה במידע או שיבושים בפעילות ועוד. על כן, הבנק נדרש לתת דגש מיוחד ולנקוט בצעדים הדרושים לצורך ניהול אפקטיבי של הגנת הסייבר ואבטחת המידע (להלן "הגנת הסייבר") תוך התאמה לדינאמיות של תחום זה. יתרה מכך, מיקור חוץ של מערכות הליבה בלאומי חושף את הבנק גם לסיכונים הסייבר בלאומי ולארגונים ייחודיים בתחום הגנת הסייבר בהערכות השוטפת וביצירת ממשקי עבודה מתאימים.

לפרטים נוספים ראה פרקים "סיכון תפעולי" ו"מערכות מידע והמחשוב של הבנק" בהמשך מסמך זה.

סיכונים נוספים

- במסגרת תהליכי ניהול הסיכון ההתנהגותי (conduct risk), הבנק מנהל את עסקיו תוך הקפדה על דרישות הדין וערכי ההגיונות, בין היתר במסגרת התנהלותו היומיומית מול לקוחותיו ובכלל זה תוך בחינת התאמת ההצעות הניתנות להם לצרכיהם וכן, בסיוע בקבלת החלטות נבונות כלוויים ובקידום האינטרסים שלהם בתהליך זה.
 - במסגרת טיפולו השוטף בסיכוני הציות, נוקט הבנק בצעדים למזעור סיכונים חוצי גבולות וסיכונים הנובעים מחקיקת ה-FATCA וה-CRS, בפעילותו מול לקוחותיו בעלי תושבות מס זרה, לרבות סיכונים הנובעים מאי-ציות לחוקי המס בישראל. בהתאם לתקן ה-CRS (בתוקף מינואר 2019), נדרש הבנק לבדוק, לזהות ולדווח אודות חשבונות פיננסיים של תושבים זרים בעלי תושבות מס שאינה ארה"ב.
הבנק מיישם את הוראות ה-FATCA כפי שאומצו בישראל. במסגרת זו ביצע הבנק תהליכי זיהוי והסדרה של לקוחות קיימים אשר זהו כאמריקאים על פי לוחות הזמנים שנקבעו בחקיקה ודרש מלקוחות שהינם US Person חדשים לחתום על טופס 9-W ועל כתב וויתור על סודיות בקשר לדיווח ל-IRS.
ביום 24 באוגוסט 2021, השלים הבנק את דיווחיו לרשות המיסים בנוגע לתקנות ה-FATCA וה-CRS, במסגרתם דיווח הבנק אודות לקוחותיו, בעלי תושבות מס זרה, אשר ניהלו חשבון במהלך שנת 2020.
- חלק מהמידע המפורט לעיל בקשר לסיכונים המובילים והמתפתחים שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך תשכ"ח - 1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ועוד.
כמו כן, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח דירקטוריון והנהלה ליום ה-30 בספטמבר 2021.

עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין בהקשר הסיכונים הנסקרים

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' A 311 בנושא "ניהול אשראי צרכני"

ביום 2 בפברואר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בדבר ניהול אשראי צרכני. ההוראה מרכזת את דרישות הפיקוח על הבנקים מהמערכת הבנקאית בפעילותה מול הלקוחות הצרכניים, בין היתר בנושאים הבאים: קיומם של תרבות ארגונית נאותה, מדיניות ותהליכים להבטחת: תהליכי שיווק אשראי נאותים והוגנים, ובפרט תהליכים לשיווק יזום של אשראי; קיומם של תהליכי אישור אשראי הכוללים, בין היתר, את החובה להעמיד אשראי בהתאם ליכולת הפיננסית של הלווה לפרוע את ההלוואה (וזאת לצד האחריות שיש ללווה עצמו בניהול פיננסי אחראי). תחילת ההוראה ביום 2 בנובמבר 2021. הבנק ערוך ליישום ההוראה במועד (למעט סעיף 29 שלגביו ניתן פטור מיישום).

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 336 בנושא "שעבוד נכסי תאגיד בנקאי"

ביום 15 ליוני 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת נב"ת מס' 336 לפיה בשל הגידול בהיקף ובמגוון הפעילויות שבגינן תאגידי בנקאיים נדרשים לשעבד נכסים (לפי חוק, רגולציה או נוהג שוק), הוחלט שלא לקבוע הגבלה רגולטורית כמותית על שעבוד נכסי תאגיד בנקאי. חלף זאת, הוגדרו בהוראה דרישות לניהול נאות של שעבוד נכסים. תאריך תחילת ההוראה הינו 1 בינואר 2022.

ביום 31 באוגוסט 2021 התקבל בבנק מכתב ובו מענה לבקשה להקלות רגולטוריות בשל תהליך מיזוג הבנק. המכתב כולל ביו היתר פטור מיישום הנדרש בתיקון בהוראת ניהול בנקאי תקין 336 "שעבוד נכסי תאגיד בנקאי".

חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 222 - "יחס מימון יציב נטו"

ביום 21 ליוני 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת נב"ת מס' 222 לפיו בעקבות לקחים שהופקו מהמשבר הפיננסי הגלובלי פרסמה ועדת באזל רפורמות מרכזיות לשיפור עמידותו של המגזר הבנקאי, ביניהן פורסם באוקטובר 2014 תקן יחס המימון היציב נטו. התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס המימון היציב נטו במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית. יחס המימון היציב נטו נועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידי הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה מתאגידי בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידי הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח.

התאגידי הבנקאיים נדרשים לעמוד ביחס המימון היציב נטו לצד החזקת יחס כיסוי נזילות כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 (הוראת יחס כיסוי הנזילות) ולצד עמידה בדרישות האיכותיות לניהול סיכון הנזילות הקבועות בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342.

ביום 21 ליוני 2021 פרסם אף קובץ שאלות ותשובות המהווה ריכוז של עמדות מסוימות לגבי יישום הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא "יחס המימון היציב נטו". הקובץ אינו מהווה רשימה מלאה של עמדות הפיקוח על הבנקים לגבי סוגיות שעלו ביישום ההוראה, או לגבי סוגיות אחרות שעשויות לעלות בעת יישומה. תאריך תחילת התיקון להוראה הינו 31 בדצמבר 2021. ביום 31 באוגוסט 2021 התקבל בבנק מכתב ובו מענה לבקשה להקלות רגולטוריות בשל תהליך מיזוג הבנק. המכתב כולל ביו היתר פטור מיישום הנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 222 "יחס מימון יציב נטו".

עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 315 בנושא מגבלת חבות ענפית

ביום 10 בינואר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 315 לפיו עודכנה הגדרת "חבות", באופן שבו חבות של ענף אשר בגינה רכש התאגיד הבנקאי הגנת אשראי הכשירה למטרות הפחתת סיכון אשראי כאמור בהוראה 203, תסווג בהתאם לענף הפעילות של ספק ההגנה. העדכון להוראה נכנס לתוקף החל מיום 10 בינואר 2021.

הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מס' 366 בנושא "דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר"

ביום 29 בדצמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה באשר לחובות דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר. מטרת ההוראה לפשט וליעל את אופן הדיווח של התאגידי הבנקאיים לפיקוח על הבנקים על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר ומכיוון שבמקרים רבים אופן הדיווח והטיפול בשלבים מסוימים באירועי כשל טכנולוגיים דומה לאופן הדיווח והטיפול באירועי סייבר, בוצע ריענון ואיחוד הדיווחים הנדרשים מהתאגידי הבנקאיים להוראת נב"ת דיווח אחת אחידה ולצידה הוראת דיווח חדשה. מועד התחילה הינו 29 בינואר 2021. הבנק פועל בהתאם להוראה.

יצוין כי בעקבות הוראת הניהול הבנקאי החדשה מס' 366, ביום 5 בינואר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת דיווח חדשה מס' 880 – "דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר" - אשר תחילתה ביום 1 בינואר 2021.

הוראה מספר 405 בנושא "קבלת הסכמת לקוח" וקובץ מעודכן של שאלות ותשובות למשתמשים בנתוני אשראי

ביום 12 באוגוסט 2021 פרסם הממונה על שיתוף על נתוני אשראי הוראה חדשה בדבר קבלת הסכמה מהלקוח להפקת דוח נתוני אשראי וכן קובץ שאלות ותשובות בנושא. ההוראה קובעת דרישות ביחס לנוסח ההסכמה המפורשת שמשמש בנתוני אשראי נדרש לקבל מהלקוח, תוך מתן גמישות מסוימת לגבי נוסח ההסכמה עצמו. ישנה התייחסות לסוג העסקה, מועד תום תוקף ההסכמה, התוספת לטופסי ההסכמה, זיהוי הלקוח לצורך קבלת הסכמתו, קבלת הסכמה ע"י מי שפועל בשם הלקוח, דרכים לקבלת ההסכמה, תיעוד וגישה להסכמה, וביצוע ביקורת פנימית.

בהתאם להוראה מועד התחילה הינו ביום 5 בספטמבר 2021 ואולם נתנה ארכה של חצי שנה לנותן אשראי שאינו ערוך ליישום ההוראה במועד. לאחר מיפוי ההוראה, במידה ויהיה צורך בהגשת בקשה להקלה, תעשה פנייה מתאימה לבנק ישראל.

הוראת ממונה על שיתוף על נתוני אשראי חדשה מספר 401 A בדבר "אמצעי זיהוי מרחוק", תיקון להוראת ממונה מס' 401 בנושא "אמצעי זיהוי".

ביום 30 באוגוסט 2021 פרסם הממונה על שיתוף על נתוני אשראי הוראה חדשה בדבר "אמצעי זיהוי מרחוק", ההוראה קובעת אמצעי זיהוי מרחוק לשימוש ע"י משתמשים בנתוני אשראי, לשכות אשראי ומיפיה כוח בתמורה, בהקשר של שירותים הניתנים לפי חוק שירותי אשראי. ההוראה דורשת כי יימסר לממונה דיווח מראש, על כוונה לעשות שימוש באמצעים לזיהוי מרחוק. בפרק ג' בהוראה נקבעו דרישות לעניין פיקוח וניהול סיכונים על אמצעי זיהוי מרחוק, החלות על הדייקטוריון וההנהלה של נתון השירות.

מועד התחילה הינו ביום 5 בספטמבר 2021. נותן שירות שאינו ערוך ליישום ההוראה ביום התחילה, רשאי לנהוג ע"פ נוסח התקנות טרם תיקון, וזאת למשך 6 חודשים ממועד התחילה. לאחר מיפוי ההוראה, במידה ויהיה צורך בהגשת בקשה להקלה, תעשה פנייה מתאימה לבנק ישראל.

הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מספר 314 A – ניהול הסדרי חוב ותהליכי גבייה של חובות מהותיים בקשיים.

ביום 30 בספטמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת נב"ת חדשה על רקע ריבוי הסדרי חוב משמעותיים שבוצעו בשנים האחרונות ובמסגרת הפקת לקחים מאותם אירועים. מטרת ההוראה להרחיב ולפרט את הנחיות הפיקוח לאופן הטיפול בהסדרי חוב ובתהליכי גבייה של חובות מהותיים בקשיים. ההוראה מנחה כי האופן המיטבי לטיפול בחובות בקשיים הוא על ידי העברת הטיפול מהיחידה העסקית, האחראית על החיתום וניהול האשראי באופן שוטף, ליחידה ייעודית בעלת התמחות מתאימה. טיפול באמצעות גוף ייעודי מומחה, בלתי תלוי ועם משאבים מתאימים מסייעים להצלחת תהליך הגבייה ומקטינים את ההפסד לבנק. פרסום ההוראה מבטא את החשיבות שמייחס הפיקוח על הבנקים לטיפול הולם בכשלי אשראי בסכומים מהותיים במטרה למקסם את מאמצי הגבייה ולצמצם ככל שניתן את ההפסד הצפוי לבנק, ובמטרה לקיים תהליך הוגן ולמזער את הפוטנציאל ל"אפקט ההילה". להבדיל מחובות צרכניים שמונהלים על פי רוב בצורה אחידה על פי מודלים מובנים, לחובות עסקיים בסכומים מהותיים מאפיינים שונים ולכן נדרש בהם טיפול פרטני ומיוחד.

במקביל, עודכנה בהתאם הוראת נב"ת מס' 311 – ניהול סיכון האשראי, כך שיוספו הפניות להוראת נב"ת החדשה 314 A. מועד תחולת ההוראה הינו 1 באפריל 2022. ביום 27.10.2021 נתקבל אישור בנק ישראל לבקשתנו לקבלת הקלה ביישום ההוראה בכפוף לכך שחוב מהותי שהתגבש לפני מועד העברתו לבנק מזרחי טפחות, וכן הסדרי חוב חדשים, יטופלו בתאום עם הגורמים העסקיים בשני הבנקים ובמעורבות של מנהלי הסיכונים בשני הבנקים, בהתאם לאמור בהוראה.

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה"

ביום 30 בספטמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת נב"ת 250. לפיו לנוכח התמשכות מגפת הקורונה, הוחלט להאריך את תוקף הוראת נב"ת עד ליום 31 בדצמבר 2021. להלן עיקרי עדכון ההוראה:

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 בנושא ניהול סיכון אשראי - הארכת הוראת השעה עד ליום 31 בדצמבר 2021 מאפשרת לראות דוח כספי כמעודכן גם אם חלפה התקופה הקבועה בהוראת נב"ת 311 בכפוף לנדרש בסעיף 7 א בהוראת השעה. מובהר כי האמור יחול גם לעניין דוח כספי לשנת 2020.

הוראת נב"ת מס 329 בנושא מגבלות על הלוואות לדיור

בוטל סעיף (11 א) בהוראת השעה, שהתיר לבנק לאשר הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין ובמשכון דירה עד לשיעור מימון של 70% במקום עד לשיעור מימון של 50% כקבוע בסעיף 4 להוראת נב"ת 329.

כמו כן, החל מיום 1 באוקטובר 2021 דרישת ההון הנוספת בשיעור 1 נקודת האחוז תחול בגין הלוואות למטרת דיור ולא תחול בגין הלוואה לכל מטרה.

יצוין כי, בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 20 ביולי 2021, הופסקה פעילות מכירת משכנתאות חדשות בבנק ונמשך טיפול בתיק הקיים בלבד (היינו משכנתאות שהועמדו בעבר וטרם נפרעו), זאת במסגרת הליכי המיזוג של הבנק עם מזרחי טפחות.

טיטות הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מס' 350 A בנושא "ניהול סיכון תפעולי בפעילויות בחדרי עסקאות"

ביום 10 בפברואר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים טיטות הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה המפרטת עקרונות ספציפיים לזיהוי, הערכה, בקרה וניטור של סיכון תפעולי בפעילויות במסחר על בסיס העיקרון המרכזי של 3 קווי הגנה. ההוראה נשענת על עקרונות היסוד של הוראות אחרות בתחום הממשל התאגידי וניהול סיכונים.

באותו מועד פרסם הפיקוח על הבנקים קובץ שאלות ותשובות באותו נושא. הקובץ אינו מהווה רשימה מלאה של עמדות הפיקוח על הבנקים לגבי סוגיות שעלו ביישום ההוראה, או לגבי סוגיות אחרות שעשויות לעלות בעת יישומה. הבנק עוקב אחר פרסום הטיוטה.

טיוטת תיקון להוראות הדיווח לציבור – גילוי לציבור על היבטי סביבה, חברה וממשל (ESG)

ביום 5 ביולי 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים את טיוטת התיקון. בטיוטה מוצע:

1. לכלול גילוי בדוח הדירקטוריון וההנהלה למדדי ESG עיקריים, ולאופן שבו היבטי ESG משתלבים באסטרטגיה של התאגיד הבנקאי.
 2. לעדכן את דוחות ה-ESG (הנקראים היום - דוחות אחריות תאגידית) כדי להביא בחשבון את הדגשים של התאגיד הבנקאי בנושא זה, את הניסיון שנצבר ואת אופן היישום המקובל בדוחות ESG של בנקים מובילים בעולם, וכדי לפרסם אותם לציבור מוקדם יותר.
 3. לעדכן את דרישות הגילוי לסיכונים סביבתיים, לרבות סיכוני אקלים, ואופן ניהולם.
- לגבי ההוראות העוסקות בגילוי לציבור צוין כי ההוראות יישומו ברמה הגבוהה ביותר של הקבוצה הבנקאית. על פי הטיוטה תחילת יישום ההוראה הינה החל מדוחות 2021 ואילך.
- הבנק עוקב אחר פרסום טיוטת התיקון להוראה.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)

הטבלה להלן מספקת סקירה כללית על סך נכסי הסיכון המשוקללים (RWA) שיוצרים את המכנה של דרישות ההון מבוססות הסיכון. פירוט נוסף של נכסי הסיכון המשוקללים מוצג בחלק הבא – "הרכב ההון".

טבלה 2: סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)			
	א	ב	ג
	נכסי סיכון משוקללים	נכסי סיכון משוקללים	דרישות הון מזעריות ¹
	30.9.2021	30.6.2021	30.9.2021
	במיליוני ש"ח		
1	17,140	18,120	1,971
	סיכון אשראי (לא כולל סיכון אשראי של צד נגדי) (CCR) (גישה סטנדרטית) ²		
6	134	161	15
	סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)		
10	164	69	19
	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)		
20	585	583	67
	סיכון שוק		
24	1,672	1,684	192
	סיכון תפעולי		
25	857	849	99
	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)		
27	20,552	21,466	2,363
	סך הכל		

1. ככלל יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 12.5%. ליחס זה נוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח. עם זאת, בהתאם להוראות השעה בדבר התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, החל מחודש מרס 2020 יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 11.5%, וכן לא תחול דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1% על הלוואות לדיוור שאושרו החל מתחילת תוקפה של הוראת השעה (19 במרס 2020) ועד תום תוקף ההוראה. למועד פרסום הדוחות הוראת השעה חלה עד ליום 30 בספטמבר 2021. לאור האמור לעיל, יחס ההון הכולל המזערי הנדרש למועד הדיווח הינו 11.50%.
2. סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

הרכב ההון הפיקוחי (CC1)

מדידת ההון מבוססת על חלוקת ההון להון רובד 1 (הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) ולהון רובד 2, נכון למועד הדיווח לא קיים הון רובד 1 נוסף.

הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מזכויות המיעוט (זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים.

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רובד 1 שנובעות מיישום תכניות התייעלות תפעולית.

הון רובד 2 כולל בעיקר מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בכפוף לתקרה שנקבעה בהוראות.

לגבי מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013 נקבעו הוראות מעבר ותקרת הכרה, כמפורט בהוראות, כך שהסכום המוכר בגינם בפועל הינו הנמוך מבין סכומם המופחת של המכשירים עצמם ותקרת הכרה המתבססת על יתרת מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 ביום 31 בדצמבר 2013 אשר מופחתת בתחילת כל שנה ב-10% עד ליום 1 בינואר 2022. בשנת 2021 תקרת ההכרה הינה 10%. כמו כן, במסגרת ההוראות נקבעה מגבלה לפיה הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון רובד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.

מכשירי הון המונפקים מתחילת שנת 2014 נדרשים לעמוד בקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. לצורך הכללתם בהון, הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול הינם: (1) מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שקרות האירוע המכונן לא-יקיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202) יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

בחודש דצמבר 2020 בוצעה השקעה בסך 500 מיליוני שקלים חדשים שביצע בנק מזרחי טפחות בהון המניות של בנק אגוד כנגד הקצאת מניות, אשר נועדה בין היתר על מנת שבנק אגוד יערך לתהליך מיזוג עם מזרחי טפחות ועל מנת להבטיח עמידה ביחסי ההון והמינוף המזעריים החלים עליו על פי הוראות בנק ישראל, לרבות כרית הונית שתאפשר התמודדות עם תנודתיות ביחסי ההון בהתחשב בפעולות המיזוג הצפויות ו/או בשינויים בשוקי ההון שיכולים להשפיע על קרן ההון של בנק אגוד. כתוצאה מכך הבנק נמצא ביחס הון גבוה משמעותית מהיחס הנדרש על ידי בנק ישראל.

ביום 2 במאי 2021 מוזגה החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ אל תוך מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ. השפעת מיזוגה של החברה לנאמנות על הונו העצמי של הבנק הינה ירידה של 69 מיליון ש"ח המהווים דיבידנד בעין שחילק הבנק אגב העברת המניות והמיזוג. ביום 13 ביוני 2021, מוזגה אגוד הנפקות בע"מ אל תוך מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ. השפעת מיזוגה של אגוד הנפקות על הונו העצמי של הבנק הינה ירידה של 33 מיליון ש"ח המהווים דיבידנד בעין שחילק הבנק אגב העברת המניות והמיזוג. לפירוט נוסף ראה ביאור 16. ה. ו-ו בדוחות הכספיים של הבנק ליום ה-30 בספטמבר 2021.

ביום 13 ביוני 2021 הנפיק בנק אגוד מכשיר הון בסך 400 מיליון ש"ח (COCO), הנושא ריבית שנתית בשיעור של 2.5% ועומד לפירעון בתאריך 13.6.2031. הנפקה זו עומדת בדרישות הוראות ניהול בנקאי תקין 202 (מדידה והלימות – ההון הפיקוחי, וממלאת אחר כל הקריטריונים שנקבעו בנספחים ד' ו-ה' להוראה זו).

נכון ל-30 בספטמבר 2021, סכום כתבי התחייבות נדחים העומדים בתנאי הכשירות של באזל 3 ומוכרים על ידי המפקח על הבנקים כהון רובד 2 עומד על כ-400 מיליון ש"ח.

הון הבנק הסתכם ביום 30 בספטמבר 2021 ב-3,075 מיליון ש"ח, לעומת 3,038 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020. הגידול בהון לעומת סוף שנת 2020 נובע מרווחי הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 בסך 108 מיליון ש"ח, מגידול בקרן ההונית בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן בסך 17 מיליון ש"ח והתאמות של התחייבות בגין הטבות לעובדים בסך 14 מיליון ש"ח. אשר קוזזו על ידי קיטון בהון העצמי של הבנק בסך 102 מיליון ש"ח שנבע מהשפעת מיזוג חברות הבנות, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ואגוד הנפקות בע"מ.

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון (CC1)

גילוי על פי דבר 3

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	יתרה ליום 30 בספטמבר 2020	יתרה ליום 30 בספטמבר 2021	במיליוני ש"ח
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים			
1,478	952	1,478	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
1,575	1,546	1,581	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
(15)	(14)	16	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
3,038	2,484	3,075	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוח וניכויים			
(8)	(20)	-	מיסים נדחים לקבל שמימושם מבוסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי (temporary differences)
(5)	(16)	(1)	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההגון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי (בסכום העולה על 10% מהון עצמי רובד 1)
-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
(45)	(103)	(42)	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
67	75	39	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
9	(64)	(4)	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
3,047	2,420	3,071	הון עצמי רובד 1
3,047	2,420	3,071	הון רובד 1
הון רובד 2: מכשירים והפרשות			
-	-	-	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
1	1	-	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
517	517	400	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג' ³
-	-	-	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2
267	275	188	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
785	793	588	הון רובד 2 לפני ניכויים

טבלה 3: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון (CC1)

גילוי על פי דב"ר 3

	יתרה ליום 30 בספטמבר 2020	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	יתרה ליום 30 בספטמבר 2021	במיליוני ש"ח
הון רובד 2: ניכויים				
57	-	-	-	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
58	785	793	588	הון רובד 2
59	3,832	3,213	3,659	סך ההון
60	23,610	24,165	20,552	סך נכסי סיכון משוקללים
יחס הון וכריות לשימור הון (באחוזים)				
61	12.91%	10.01%	14.94%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
62	12.91%	10.01%	14.94%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
63	16.23%	13.30%	17.80%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים				
69	8.44%	8.42%	8.40%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי ² שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
70	8.44%	8.42%	8.40%	יחס הון רובד 1 מזערי ² שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
71	11.94%	11.92%	11.50%	יחס הון כולל מזערי ² שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)				
72	79	78	77	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
73	-	-	-	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה
75	332	274	343	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2				
76	267	275	188	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
77	267	275	229	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר				
84	302	302	151	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר
85	-	-	-	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה

- נתונים אלו כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מה-12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרו על ידי הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון.
- ככלל יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. ליחסים אלה נוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. עם זאת, בהתאם להוראות השעה בדבר התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, החל מחודש מרס 2020 יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 8% ו-11.5% בהתאמה, וכן לא תחול דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1% על הלוואות לדיור שאושרו החל מתחילת תוקפה של הוראת השעה (19 במרס 2020) ועד תום תוקף ההוראה. למועד פרסום הדוחות הוראת השעה חלה עד ליום 30 בספטמבר 2021. לאור האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש למועד הדיווח הינם 8.40%-ו-11.50%, בהתאמה.
- הירידה מול שנה קודמת נובעת מהפחתת ההכרה בשטרי ההון בהתאם להוראות.

הלימות ההון

גילוי על פי EDTF

הלימות ההון של תאגיד בנקאי הינה מרכיב מרכזי בהערכת יציבותו של התאגיד. הלימות ההון נבחנת באמצעות היחס שבין בסיס ההון לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק, כהגדרתם בהוראות באזל 3.

הוראת באזל 3 שמה דגש על ניהול הסיכונים תוך קישור בין פרופיל הסיכונים של הבנק ואיכות ניהולם לבין הקצאת ההון הנדרשת, וזאת במטרה להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר.

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית בתחומי סיכון האשראי וסיכון השוק, וגישת האינדיקטור הבסיסי עבור סיכונים תפעוליים. מעבר לכך, הבנק מקיים תהליך פנימי להערכת הסיכונים והקצאת הון על מנת להבטיח כי הבנק מקצה מספיק הון כנגד מכלול הסיכונים (להלן: "ICAAP"). במסגרת תהליך ה-ICAAP נבחנת נאותות יעדי ההון, גם תחת תרחישי קיצון, בהתחשב בפרופיל הסיכון של הבנק, לרבות תכנון וניהול ההון. יצוין כי לאור הליך המיזוג, הבנק אינו עורך תהליכי ICAAP שנתיים וזאת באישור הפיקוח על הבנקים. כמו כן, החל מרבעון רביעי 2020, לאור רכישת הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות, משולב הבנק בתהליך ה-ICAAP הקבוצתי אותו עורך בנק מזרחי טפחות.

הוראות באזל 3 מיושמות על בסיס מאוחד, וכן, לגבי החברות המוחזקות להן הבנק העמיד כתב שיפוי בהתאם להוראות באזל, לא קיים ולא חזוי מכשול להעברה מיידיית של מקורות הון או לביצוע החזר התחייבויות של החברות המוחזקות על ידי הבנק. לפירוט הוראות רגולטוריות חדשות העוסקות בנושאי מדידה והלימות הון, לרבות הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL) וכן ביצוע הערכה פנימית של נאותות הלימות ההון (ICAAP) בבנק, ראה דוח המפורט על הסיכונים לשנת 2020.

תכנון ההון ויעדי ההון

יעד הלימות ההון –

ביום 29 בנובמבר 2018, אישר דירקטוריון הבנק עקרונות לתכנית פעולה להתייעלות שמטרותיה, הינן בין היתר, להגדיל את יחסי ההון של הבנק, כך שבמהלך שנת 2019 יעמוד יחס הלימות ההון רובד 1 של הבנק על 10.3%, תוך שמירת יציבות הרווחיות והתשואה.

ביום 31 במרס 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה" (להלן: "הוראת השעה") וזאת, לפי הודעת הפיקוח על הבנקים, על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. בהתאם לחוזר נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 8% (לעומת 9% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 11.5% (לעומת 12.5% לפני השינוי). דרישות הון אלה יהיו בתוקף למשך שישה חודשים ורשאית המפקחת, באישור הנגיד, להאריך את תוקף הוראת השעה מיום 30 בספטמבר 2021 ליום 31 בדצמבר 2021, כאשר לעניין הפחתת דרישות ההון נקבע כי ההקלה תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף ההוראה ובלבד שיחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף ההוראה או יחסי ההון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם. עם זאת, במסגרת החוזר נקבע כי הפחתה ביחסי ההון של עד 0.3 נקודות האחוז בתקופת ששת החודשים מתום תוקף ההוראה לא תחשב כחריגה מהאמור.

בנוסף בהוראת השעה עודכנה הוראה 329 אשר מבטלת את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדירור לצורך רכישת זכות במקרקעין שהועמדו בתקופת המשבר ועד ליום 30 בספטמבר 2021 וכן, על הלוואות לדירור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין (הלוואות לכל מטרה) שהועמדו בתקופת המשבר ועד תום תוקף ההוראה, 31 בדצמבר 2021.

ביום 30 בנובמבר 2020 וביום 10 בדצמבר 2020 פנה הבנק לפיקוח על הבנקים בפניה משותפת יחד עם בנק מזרחי טפחות בבקשה להקלות אגב מיזוג הבנק לבנק מזרחי טפחות. ביום 30 בדצמבר 2020 התקבל בבנק מכתב מהפיקוח על הבנקים ובו מענה לבקשה להקלות אגב תהליך המיזוג כאמור. בהתאם למכתב, נקבעו לבנק יעדי הון רובד 1 והון כולל 9.3% ו-12.3% בהתאמה ויעדי יחס מינוף של 4.5%. בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 31 בדצמבר 2020, הבנק שומר שוליים נאותים ליחסים שנקבעו.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 בספטמבר 2021 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 8.40% ו-11.50%, בהתאמה (במקום 9.39% ו-12.89% לפני הוראת השעה).

תכנון ההון – במסגרת הדיונים על תכנית העבודה לשנת 2021 שהתקיימו בדירקטוריון בסוף דצמבר 2020, נקבע תכנון ההון לשנה זו. תכנון ההון השנתי נגזר מיעדי ההון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון.

תכנון ההון לשנת 2021 הושפע בעיקר מהפרמטרים הבאים:

- שינויים בהון הקשורים למיזוג הבנק עם בנק מזרחי טפחות.
- נלקחה הנחה של הפחתה מדורגת של יתרת קרן ההון בגין ניירות ערך זמינים למכירה.

יצוין כי חלק ממידע זה הינו "מידע צופה פני עתיד".

ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" וביאור 16 "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן" בדוחות הכספיים של הבנק ליום 30 בספטמבר 2021.

טבלה 4: ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של הבנק ליום 30 בספטמבר 2021:

<u>שינוי ביחס הון עצמי רובד 1</u>		<u>שינוי ביחס ההון הכולל</u>	
בנקודות האחוז			
(0.48)	(0.48)		קיטון של 100 מ' ש"ח בהון עצמי רובד 1
(0.82)	(0.69)		גידול של 1 מיליארד ש"ח בנכסי הסיכון

תיאור שימוש במבחני קיצון במסגרת תכנון ההון

גילוי על פי EDTF

התממשותו בפועל של תרחיש קיצון והצורך לעמוד בתיאבון וסיבולת הסיכון, כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, עשויים להביא לסטייה מתכנון ההון המקורי, כך שתחול פגיעה ביחסי ההון כפי שנקבעו. במסגרת הטמעת תהליכי ניהול הסיכונים הבנק בוחן מגוון תרחישי קיצון. התרחיש המוביל הינו תרחיש קורונה שהתקבל מבנק ישראל, המבוסס על תרחיש אחיד למערכת הבנקאית ומבוצע כל רבעון. יצוין, כי לאור רכישת הבנק ע"י בנק מזרחי טפחות תהליך ה-ICAAP ותרחישי הקיצון השונים משולבים בתהליך שמבצע בנק מזרחי טפחות במסגרת הקבוצה.

תרחישי הקיצון מתייחסים לקווי העסקים והסיכונים העיקריים שזוהו בבנק תוך הערכת ההשפעה של כל אירוע קיצון על מספר מרכיבים: היקף נכסי הסיכון, הכנסות מריבית, שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, הכנסות שאינן מריבית, הוצאות, שינויים בקרן ההון, השלכה על הרווחיות הכוללת ועל יחסי ההון.

הבנק בוחן את תרחיש הקיצון המוביל (תרחיש הקיצון שהסב את הפגיעה המשמעותית ביותר בהלימות ההון) בתדירות רבעונית, תוך התייחסות לתקופה שנותרה עד למיזוג המלא עם חברת האם מזרחי טפחות. מניתוח תרחישי הקיצון עולה כי יחסי הלימות ההון בפועל והיעדים שנקבעו הולמים את יכולת הבנק לספוג הפסדים בלתי צפויים הבאים לידי ביטוי בתרחיש, תוך שאינם יורדים מיחסים מינימליים.

גילוי על פי נדבך 3

הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה") קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, הפועל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. ביום 15 בנובמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בעניין "התאמות נוספות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם נגיף הקורונה (הוראת השעה)". בהתאם לחוזר, עודכן כי תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% במקום 5% עובר לשינוי. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5%. תחילתה של ההוראה מיום פרסומה ועד תום תוקף הוראת השעה (31 בדצמבר 2021), כאשר לאחר תום תוקף ההוראה תמשיך ההקלה לחול עוד 24 חודשים ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תקופת ההוראה או יחס המינוף המינימאלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים ובו מענה לבקשה להקלות אגב תהליך המיזוג כאמור, נקבעו לבנק יעדי יחס מינוף של 4.5%. בהתאם להחלטת הדיירקטוריון מיום 31 בדצמבר 2020, הבנק שומר שוליים נאותים ליחסים שנקבעו. ביום 27 בדצמבר, 2020 התקשר בנק אגוד, בהסכם עם בנק מזרחי טפחות, בהתאם לו הוקצו ביום 31 בדצמבר 2020 על ידי בנק אגוד למזרחי טפחות 8,000,000 מניות רגילות בנות 0.01 ע.נ. כל אחת כנגד השקעה בסך של 500 מיליון ש"ח שביצע מזרחי טפחות בהון המניות של בנק אגוד. המניות המוקצות והפרמיה על הון המניות המוקצות מסווגות כהון עצמי רובד 1 של בנק אגוד לצורך הכללתן בהון הפיקוחי של בנק אגוד בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202. ההתקשרות נועדה בין היתר, על מנת שבנק אגוד יערך לתהליך מיזוג עם מזרחי טפחות ועל מנת להבטיח עמידה ביחסי ההון והמינוף המזעריים החלים עליו על פי הוראות בנק ישראל, לרבות כרית הונית שתאפשר התמודדות עם תנודתיות ביחסי ההון בהתחשב בפעולות המיזוג הצפויות ו/או בשינויים בשוקי ההון שיכולים להשפיע על קרן ההון של בנק אגוד. לעניין מיזוג אגוד הנפקות עם מזרחי טפחות הנפקות בע"מ והנפקת מכשיר הון בסך 400 מיליון ש"ח (COCO) ראה לעיל פרק הרכב ההון הפיקוח (CC1).

יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2021 עמד על 6.95% לעומת 6.12% ביום 31 בדצמבר 2020. גידול זה נובע בעיקר מירידה ביתרות אג"ח מדינת ישראל (כ-2.9 מיליארד ש"ח) וירידה בחשיפת האשראי ללקוחות (כ-3.9 מיליארד ש"ח). הירידה בחשיפות אלה קוזזה בחלקה על ידי עליה בפיקדונות בנק ישראל (כ-2.5 מיליארד ש"ח).

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

טבלה 5: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
גילוי על פי נדבך 3

	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2020	31 בדצמבר 2020
	במיליוני ש"ח		
1	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים	42,442	47,663
2	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים	-	-
4	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ¹	(193)	(185)
5	התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמה: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)	-	-
6	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)	2,105	2,378
7	התאמות אחרות	(148)	(53)
8	חשיפה לצורך יחס המינוף	44,206	49,803

יחס המינוף (LR2)

טבלה 6: יחס המינוף (LR2)
גילוי על פי נדבך 3

2020	30 בספטמבר 2020	30 בספטמבר 2021	במיליוני ש"ח
חשיפות מאזניות			
46,743	45,113	41,485	1. נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות)
(53)	(123)	(42)	2. (סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1)
46,690	44,990	41,443	3. סך החשיפות המאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
1,129	1,152	798	4. עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
499	485	390	5. סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	-	-	6. גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות דיווח לציבור
(899)	(974)	(648)	7. (ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזמן שניתן בעסקאות בנגזרים)
-	-	-	8. (רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
-	-	-	9. סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	10. (קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו)
729	663	540	11. סך החשיפות בגין נגזרים חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
6	56	118	12. נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	13. (סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
-	-	-	14. חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
-	-	-	15. חשיפות בגין עסקאות כסוכן
6	56	118	16. סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך חשיפות חוץ מאזניות אחרות
9,011	9,028	7,301	17. חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
(6,633)	(6,661)	(5,196)	18. (התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
2,378	2,367	2,105	19. פריטים חוץ מאזניים
הון וסך החשיפות			
49,803	48,076	44,206	20. סך החשיפות
3,047	2,420	3,071	21. הון רובד 1 יחס המינוף
6.12%	5.03%	6.95%	22. יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

1. נתונים אלו כוללים התאמות בגין תוכניות התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מה-12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית ההתייעלות), אשר אושרו על ידי הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2020.

מידע כללי על איכות סיכון אשראי (CRA)

גילוי על פי נדבך 3

סיכון האשראי הינו סיכון לגרימת הפסד לבנק כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו, והינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים אחרים.

הבנק רכש הלוואות מחברת מימון ישיר מקבוצת ישיר 2006 בע"מ. ביום 22 בינואר 2020, חתמו הבנק ומימון ישיר על תוספת להסכם במסגרתה הוארכה תקופת ההסכם בין הבנק לבין מימון ישיר עד ליום 31 בדצמבר 2021.

לפרטים נוספים לעניין ההתקשרות בין הבנק לבין מימון ישיר ותיקון להסכם בניהם, ראה ביאור 23. ג.7 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020.

כמו כן, לפרטים נוספים בעניין מסגרת העבודה לניהול סיכון האשראי בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

השפעת נגיף הקורונה

התפשטות הנגיף וצעדי הממשלות בישראל ובעולם להתמודדות עמו (כגון הסדרי סגר וריחוק חברתי), יצרו פגיעה משמעותית בפעילות העסקית בארץ ובעולם המקיפה את מרבית ענפי המשק. הפעולות שננקטו לצורך התמודדות עם המגיפה הביאו להתכווצות בפעילות המשק בישראל, אליו חשופה פעילות הבנק והשליכו על עסקי הבנק, תוצאותיו הכספיות ורווחיותו במהלך שנת 2020. זאת בין היתר בשל עליה בסיכון האשראי ופוטנציאל לקשיי נזילות של לווים, שיכולים להוביל לגידול בהוצאות להפסדי אשראי ולקיטון בהכנסות הבנק.

על רקע תהליך ההתחסנות המואץ והשפעתו החיובית על רמת התחלואה, לצד תהליך החזרה לשגרה של המשק, חל שיפור בפרמטרים המאקרו כלכליים ונמשכת מגמת התאוששות בפעילות המשק בישראל. למרות החזרה לשגרה והירידה בתחלואה, הבנק אינו יכול לאמוד באופן מלא את ההשפעה העתידית של מגיפת הקורונה והיקפה, התלויה בין היתר, במשך אירוע התפשטות המגיפה והסיכון לגלי תחלואה, במשך ההשפעה של חיסון האוכלוסייה על המגיפה, בצעדים שינקטו על ידי ממשלות ורגולטורים להתמודדות איתה, בהתפתחויות בשווקים ובהיקף השפעות כל אלו על הפעילות המשקית, לגביה עדיין קיים בשלב זה חוסר ודאות.

בניהול סיכון האשראי מעריך הבנק את היכולת להתמודד עם הפגיעה הכלכלית, אשר תלויה בגורמים רבים שהתממשותם כאמור אינה ודאית.

בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים וכחלק מבחינת הבנק את יכולתו לעמוד בהתפתחויות השליליות בעקבות המשבר, בחן הבנק עמידה בתרחיש קיצון אחיד ומקפיד, לאורך כל התקופה על ניהול סיכונים מוקפד תוך בחינה מתמדת של האירועים ודרכי הפעולה. במסגרת זו מתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות ככל שיידרש.

עם שיפור בסביבה הכלכלית וחזרת המשק לשגרה ואיתו חזרה לתשלומים סדירים בהלוואות בהן בוצעה הקפאת תשלומים במגזרי האשראי השונים, ועם העברת פעילות והסבת לקוחות לבנק מזרחי טפחות, רמת הסיכון, שעלתה בעת משבר הקורונה מ"בינונית" ל"בינונית-גבוהה", יורדת חזרה ל"בינונית". לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2021.

במסגרת הדוחות הכספיים לשלושת הרבעונים הראשונים לשנת 2021 והדוח הכספי השנתי לשנת 2020 עדכן הבנק במודל ההפרשה הקבוצתית את הפרמטרים המאקרו כלכליים המשפיעים על חישוב ההפרשה הקבוצתית (בעיקר השינוי בשיעור האבטלה הצפוי ובתחזית לגבי הצמיחה השלילית במשק), המביאים גם בחשבון את חוסר הודאות הקיימת וכן, עדכונים אלה השפיעו על ההפרשה הקבוצתית. נכון ל-30 לספטמבר 2021, דווח על המשך קיטון בהפרשה הקבוצתית.

למידע נוסף אודות ההתפתחויות בהפרשה להפסדי אשראי והקשר בין השינוי במדדי איכות האשראי להפרשה להפסדי אשראי ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר ופרק סיכון איכות תיק האשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2021.

הלוואות לדיור

בבחינת הסיכונים בתהליך אישור הלוואה לדיור, מדיניות הבנק קובעת קריטריונים ברורים לבחינת איכות הלקוח וסיכוני העסקה המאפיינים את תחום המשכנתאות, תוך התייחסות להוראות רגולטוריות, מגבלות הסיכון ותנאי השוק המשתנים מעת לעת.

להלן פרמטרים מרכזיים הנלקחים בחשבון בעת דיון בבקשת האשראי:

- בחינת יכולת ההחזר להכנסה הפנויה של הלווים, עושרם הפיננסי ושיעור המימון ביחס לשווי הנכס, בהתייחס למגבלות הרגולטוריות והפנימיות.
- שעבודים על הנכס ומצבו המשפטי.
- מימון דירות להשקעה.
- מיקום הנכס וסחירותו.
- בחינת יחס תשואה לנכסי הסיכון בהתאמה ליעדים שקבע הבנק.

בכל בקשת אשראי מתבצעות בדיקות תקינות אוטומטיות ממאגרי מידע שונים, המוצגות לקצין האשראי כפרמטר מקדמי לבחינת העסקה ואישורה.

הלוואות לדיור עם מאפייני סיכון משמעותיים נבחנות על פי קריטריונים ספציפיים. לדוגמה - בהלוואות המועמדות במסלול ריבית משתנה, נבחנת יכולת ההחזר של הלקוח בסימולציה של עליית ריבית בשיעור העולה על הריבית המוצעת ללקוח בכל המסלולים בהם קיים רכיב ריבית משתנה.

בחינת סיכוני התיק נעשית על ידי בחינת מגזרים וחתכים שונים (לדוגמה, דירות להשקעה), בחינת איכות הלווים וכן בחינת הסיכונים בסדרת תרחישי קיצון. מערך המשכנתאות עוקב באופן שוטף ורציף אחר התפתחות האשראי לדיור, כמו גם אחר התפתחות השינויים בהחזרי תשלומי המשכנתא, הן ברמת הסיניף והן ברמת כלל התיק ובוחן את המשמעויות השונות הנגזרות מכך.

מבצע ניטור שוטף לסיכון בתיק, המדווח במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, אשר מובא לדיון להנהלת הבנק, לוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ולדירקטוריון הבנק. במסגרת זו נבחנים ומדווחים בתחומי האשראי למשכנתאות, נושאים כגון: התפתחות דירוג התיק, העמידה במרכיבי תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון, בחינת איכות הניהול במשכנתאות, בחינת עמידת התיק בתרחישי קיצון ועוד.

הפעלת תרחישי הקיצון מעלה כי החשיפה לתרחישי קיצון אינה משמעותית, ואינה חושפת את תיק המשכנתאות לסיכונים משמעותיים.

מאז פרוץ משבר הקורונה, פרסם הפיקוח על הבנקים מספר חוזרים לעדכון הוראות ניהול בנקאי תקין לצורך ביצוע התאמות להתמודדות עם וירוס הקורונה. במסגרת הפרסומים פורטו שורה של צעדים מקלים שגובשו להוראת שעה ואשר נועדו לאפשר לתאגידים הבנקאיים ולחברות כרטיסי האשראי את הגמישות העסקית הנדרשת בעת הזו. בתחילת חודש אוקטובר 2021, בוטלו חלק מההקלות, ותוקפן של האחרות הוארך עד לסוף השנה.

במסגרת החוזרים מפורטים שורה של צעדים מקלים בתחום האשראי, המופיעים בפרק "עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין בהקשר הסיכונים הנסקרים" במסמך זה.

יצוין כי, בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 20 ביולי 2021, הופסקה פעילות מכירת משכנתאות חדשות בבנק ונמשך טיפול בתיק הקיים בלבד (היינו משכנתאות שהועמדו בעבר וטרם נפרעו), זאת במסגרת הליכי המיזוג של הבנק עם מזרחי טפחות. לפירוט ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-30 בספטמבר 2021.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

גילוי על פי נדבך 3

טבלה 7: איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

יתרות ליום 30 בספטמבר 2021				
במיליוני ש"ח				
א	ב	ג	ד	
(1) יתרות ברוטו				
פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר		הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך (2)		יתרות נטו
אחרים				
228	36,257	(54)	36,431	1 חובות, למעט אג"ח (3)
51	4,574	(67)	4,558	2 אג"ח (4)
36	7,283	(18)	7,301	3 חשיפות חוץ מאזניות (5)
315	48,114	(139)	48,290	4 סה"כ
יתרות ליום 30 בספטמבר 2020				
במיליוני ש"ח				
א	ב	ג	ד	
(1) יתרות ברוטו				
פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר		הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך (2)		יתרות נטו
אחרים				
317	36,095	(25)	36,387	1 חובות, למעט אג"ח (3)
40	7,740	(76)	7,704	2 אג"ח (4)
40	9,001	(13)	9,028	3 חשיפות חוץ מאזניות (5)
397	52,836	(114)	53,119	4 סה"כ
יתרות ליום 31 בדצמבר 2020				
במיליוני ש"ח				
א	ב	ג	ד	
(1) יתרות ברוטו				
פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר		הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך (2)		יתרות נטו
אחרים				
364	37,924	(40)	38,248	1 חובות, למעט אג"ח (3)
47	7,661	(76)	7,632	2 אג"ח (4)
49	8,975	(13)	9,011	3 חשיפות חוץ מאזניות (5)
460	54,560	(129)	54,891	4 סה"כ

1. חשיפה במונחי יתרת חוב רשומה, כלומר לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי. בהתאם לערכים החשבונאיים המדווחים בדוחות הכספיים, של פריטים מאזניים וחוץ מאזניים היוצרים חשיפה לסיכון אשראי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.
2. לא כולל הפרשות קבוצתיות.
3. לרבות אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים ובממשלה ונכסים אחרים.
4. ללא מניות בתיק למסחר וללא השקעות ברכיבי הון פיקוחיים של תאגידים פיננסיים אשר כלולות בסעיף נכסים אחרים. כמו כן, ללא פריטים שאינם כספיים דוגמת פעילות בשוק המעוף, הכלולים בחשיפות חוץ מאזניות.
5. לרבות סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת הסכמי קיזוז (Netting) ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)) ופעילות לקוחות בשוק המעוף שאינה עונה על הגדרת נגזר.

שינויים במלאי החובות הפגומים (CR2)

למידע בדבר יתרה ותנועה בחובות הפגומים בבנק ראה פרק סקירת הסיכונים, תחת פרק סיכון איכות תיק האשראי בדוח הדירקטוריון והנהלה.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 6 "סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי" בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2021.

גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות אשראי (CRB)

גילוי על פי מדבר 3

לפירוט ניהול אשראי בעייתי וגביית חובות, הוצאות להפסדי אשראי וזיהוי אשראי בעייתי וכן, נאותות הסיווג וההפרשה להפסדי אשראי בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

סיכון ריכוזיות תיק האשראי

סיכון ריכוזיות הינו אחד מסוגי הסיכון העומדים בפני תאגיד בנקאי בפעילותו העסקית. בניגוד לרכיבי הסיכון האחרים המוגדרים בדרך כלל ברמת עסקה בודדת, או ברמת צד נגדי יחיד, החשיפה לסיכון הריכוזיות נובעת מהרכב תיק נכסי הסיכון של הבנק או מהרכב החשיפות שלו.

ניתן לחלק את סיכון התיק לשני רכיבים: סיכון שיטתי (systematic risk factor), המושפע מאירועים מאקרו כלכליים ולא ניתן להפחיתו, וסיכון ספציפי אקראי (idiosyncratic risk factor), המוגדר ברמת הלווה הבודד, ותלוי ברמת הניהול ובביצועי הפירמה.

לפירוט גישת הבנק לעניין ריכוזיות לווים, ריכוזיות ענפית, ריכוזיות גיאוגרפית וריכוזיות בטחונות, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון לריכוזיות האשראי בחתכים שונים. לפירוט נוסף ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020 ובדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-30 בספטמבר 2021.

בהמשך לתהליך ארוך שנים של הקטנת ריכוזיות לווים בעיקר של קבוצות הלווים הגדולות ובייחוד עם העברת אשראי של קבוצות לווים גדולות לבנק מזרחי טפחות, רמת הסיכון יורדת מ"בינונית" ל"בינונית-נמוכה". לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 בספטמבר 2021.

מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

טבלה 8: אשראי לציבור, מאזני – התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים

שיעור השינוי	יתרה ליום 31	יתרה ליום 30	
	בדצמבר 2020	בספטמבר 2021	
	במיליוני ש"ח		
(1%)	10,326	10,211	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(13%)	4,669	4,082	אנשים פרטיים - אחר
(20%)	3,219	2,587	בינוי ונדל"ן
(37%)	2,022	1,281	מסחר
(40%)	912	550	תעשייה
(34%)	1,643	1,079	שירותים פיננסיים
(31%)	1,780	1,224	אחר
(14%)	24,571	21,014	סך הכל

האשראי לציבור, נטו (לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי) הסתכם ביום 30 בספטמבר 2021 ב-21,014 מיליון ש"ח, לעומת 24,571 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020, ירידה בשיעור של כ-14%.

טבלה 9: אשראי חוץ מאזני – ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

שיעור השינוי	יתרה ליום 31	יתרה ליום 30	
	בדצמבר 2020	בספטמבר 2021	
	במיליוני ש"ח		
34%	1,252	1,672	ערביות לרוכשי דירות
0%	785	784	ערביות והתחייבויות אחרות
(7%)	1,206	1,127	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
(15%)	816	696	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו
(38%)	4,732	2,942	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן
(3%)	1,259	1,224	התחייבויות להוצאת ערביות

יתרות האשראי החוץ מאזניות הסתכמו ביום 30 בספטמבר 2021 ב-8,445 מיליון ש"ח, לעומת 10,050 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020. ירידה בשיעור של כ-16%.

טבלה 10: התפתחות ביתרות הפיקדונות

שיעור השינוי	יתרה ליום 31	יתרה ליום 30	
	בדצמבר 2020	בספטמבר 2021	
	במיליוני ש"ח		
(10%)	37,361	33,570	פיקדונות הציבור
(1)1896%	132	2,635	פיקדונות מבנקים
-	-	-	פיקדונות הממשלה
(3%)	37,493	36,205	סך-הכל

(1) בפיקדונות מבנקים נוסף פיקדון בסך של 2.5 מיליארד ש"ח אגב מיזוג הנפקות לבנק מזרחי טפחות. יתרת הפיקדונות ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמה בסך של 36,205 מיליון ש"ח, לעומת 37,493 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020.

ניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 11: סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד

חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³							ליום 30 בספטמבר 2021		
הפסדי אשראי ⁴							סיכון אשראי כולל ¹		
יתרת הפרשה	מחיקות	הוצאות (הכנסות)	מזה:				סך הכל	סך הכל	סך הכל
			מזה: בגין הפסדי חשבונאות להפסדי אשראי	מזה: בגין הפסדי חשבונאות להפסדי אשראי	מזה: בגין הפסדי חשבונאות להפסדי אשראי	מזה: בגין הפסדי חשבונאות להפסדי אשראי			
נטו ⁹			פגום	בעייתי ⁶	חובות ²	סך הכל	אשראי ⁵	בעייתי ⁶	
-	-	(1)	-	-	88	107	-	107	107
1	1	(1)	-	-	78	136	11	234	245
20	1	(13)	14	56	569	789	64	812	876
40	3	(23)	56	66	1,647	3,960	66	3,954	4,020
9	6	(12)	11	12	962	1,277	12	1,478	1,490
2	-	(3)	-	-	120	274	-	446	446
7	-	(15)	4	10	1,289	1,899	17	1,959	1,976
5	-	(5)	24	59	151	179	60	119	179
26	-	9	74	79	222	268	79	189	268
1	-	(2)	-	-	112	200	-	260	260
12	1	(13)	18	18	1,090	1,547	23	1,890	1,913
2	-	(1)	3	4	255	467	4	467	471
1	-	(2)	-	1	232	375	1	374	375
126	12	(82)	204	305	6,815	11,478	337	12,289	12,626
46	-	(8)	-	34	10,257	10,354	34	10,320	10,354
88	(2)	(26)	14	38	4,167	5,399	38	5,371	5,409
260	10	(116)	218	377	21,239	27,231	409	27,980	28,389
-	-	-	-	-	173	173	-	380	380
-	-	-	-	-	-	-	-	3,741	3,741
260	10	(116)	218	377	21,412	27,404	409	32,101	32,510
-	-	-	-	-	-	1	19	291	310
-	-	-	-	-	425	425	-	945	945
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	425	426	19	1,236	1,255
260	10	(116)	218	377	21,837	27,830	428	33,337	33,765

פעילות לווים בישראל:

חקלאות
 כרייה וחציבה
 תעשייה
 בינוי ונדל"ן - בינוי⁷
 בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
 אספקת חשמל ומים
 מסחר
 בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
 תחבורה ואחסנה
 מידע ותקשורת
 שרותים פיננסיים
 שרותים עסקיים אחרים
 שרותים ציבוריים וקהילתיים
סך הכל מסחרי
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
אנשים פרטיים - אחר
סך הכל ציבור - פעילות בישראל
בנקים בישראל⁸
ממשלת ישראל
סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל:
סך הכל ציבור
בנקים בחו"ל
ממשלות חו"ל
סך הכל פעילות בחו"ל
סך הכל

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות – 21,837 מיליון ש"ח, אגרות חוב – 5,037 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו – 118 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים – 561 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים – 6,212 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחובות מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדירור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדירור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 3 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסכום זניח.
8. לא כולל פיקדונות בבנק ישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

טבלה 11: סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2020

חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³							סיכון אשראי כולל ¹		
הפסדי אשראי ⁴							דירוג ביצוע אשראי ⁵ וביעית ⁶		
יתרת הפרשה	מחיקות חשבונאיות	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה:				סך הכל	סך הכל	סך הכל
			מזה: פגום*	בעייתי ²	חובות ²	מזה: פגום*			
נטו ⁹	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	אשראי	
1	-	1	-	-	138	159	-	160	160
1	-	-	-	-	115	166	11	253	264
32	6	(17)	80	127	939	1,598	134	1,575	1,709
60	(9)	29	49	72	2,183	4,373	72	4,378	4,450
15	1	5	14	19	1,079	1,419	19	1,594	1,613
5	1	-	-	-	235	472	-	600	600
22	-	9	77	96	2,043	2,817	102	2,808	2,910
10	(6)	15	26	68	195	219	69	165	234
17	(1)	14	83	89	247	297	91	212	303
3	-	1	-	16	220	330	16	401	417
24	2	(2)	26	26	1,664	2,408	31	2,736	2,767
3	-	2	3	4	282	498	4	497	501
3	5	(4)	-	1	388	510	1	511	512
196	(1)	53	358	518	9,728	15,266	550	15,890	16,440
54	-	12	-	44	10,380	11,266	44	11,222	11,266
116	(21)	36	18	38	4,781	6,159	38	6,133	6,171
366	(22)	101	376	600	24,889	32,691	632	33,245	33,877
-	-	-	-	-	239	239	-	679	679
-	-	-	-	-	-	-	-	7,126	7,126
366	(22)	101	376	600	25,128	32,930	632	41,050	41,682
-	-	-	-	-	-	1	15	316	331
-	-	-	-	-	483	483	-	1,200	1,200
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	483	484	15	1,516	1,531
366	(22)	101	376	600	25,611	33,414	647	42,566	43,213

פעילות לווים בישראל:

חקלאות	160
כרייה וחציבה	264
תעשייה	1,709
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁷	4,450
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,613
אספקת חשמל ומים	600
מסחר	2,910
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	234
תחבורה ואחסנה	303
מידע ותקשורת	417
שירותים פיננסיים	2,767
שירותים עסקיים אחרים	501
שירותים ציבוריים וקהילתיים	512
סך הכל מסחרי	16,440
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	11,266
אנשים פרטיים - אחר	6,171
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	33,877
בנקים בישראל ⁸	679
ממשלת ישראל	7,126
סך הכל פעילות בישראל	41,682
פעילות לווים בחו"ל:	
סך הכל ציבור	331
בנקים בחו"ל	1,200
ממשלות חו"ל	-
סך הכל פעילות בחו"ל	1,531
סך הכל	43,213

* סווג מחדש

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות – 25,611 מיליון ש"ח, אגרות חוב – 8,682 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו – 6 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים – 893 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים – 8,021 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 7 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 9 מיליון ש"ח.
8. לא כולל פיקדונות בבנק ישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

טבלה 12: חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים

ראה הערה (1) לטבלה

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2021			
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ³	סיכון אשראי מאזני ²	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ- מאזני נוכחי ³	סיכון אשראי מאזני ²
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
25	-	25	54	-	54
1,123	2	1,121	814	2	812
77	-	77	48	-	48
85	-	85	90	-	90
-	-	-	-	-	-
<u>1,310</u>	<u>2</u>	<u>1,308</u>	<u>1,006</u>	<u>2</u>	<u>1,004</u>

דירוג אשראי חיצוני

AAA עד AA-

A+ עד A-

BBB+ עד BBB-

BB+ עד B

ללא דירוג

סך הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים

(1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וקסטודיאנים.

(2) פיקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, השקעות באגרות-חוב, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

(3) יתרות האשראי החוץ מאזניות כוללות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.

(4) לא קיימים מוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי.

המוסדות הנכללים בטבלה לעיל כוללים בעיקר בנקים הפועלים במדינות OECD. החשיפה של הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2021 בכ-1,006 מיליוני ש"ח, ירידה של כ-304 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-1,310 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2020. ירידה זו הינה ירידה בחשיפה המאזנית בסך 304 מיליוני ש"ח.

עיקר החשיפה של הבנק הינו למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות ארה"ב, בריטניה ובלגיה.

לבנק חשיפה בסך 2 מיליון ש"ח לבנק אירלנדי בדירוג A+, וחשיפה זניחה לבנק איטלקי בדירוג BBB. לא קיימת חשיפה לבנקים הפועלים ביוון ופורטוגל. קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק (ב-30 בספטמבר 2021 מעל 548 מיליון ש"ח, בסוף שנת 2020 מעל 578 מיליון ש"ח), כהגדרתו בהוראת נב"ת מספר 202 – ההון הפיקוחי בדבר רכיבי ההון, במדינה: בריטניה – חשיפה נכון ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמה בכ-549 מיליון ש"ח, מזה סך של 39 מיליון ש"ח בדירוג A, סך של 508 מיליון ש"ח בדירוג A+ והיתרה בסך של 2 מיליון ש"ח בדירוג BBB+ (סך החשיפה בסוף שנת 2020 הייתה כ-742 מיליון ש"ח, מזה סך של 11 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 665 מיליון ש"ח בדירוג A+, סך של 63 מיליון ש"ח בדירוג A והיתרה בסך 3 מיליון ש"ח בדירוג BBB+). הבנק עוקב אחר שינויים בדירוגים של מוסדות אלו המתפרסמים על ידי סוכנויות הדירוג הבינלאומיות וכן אחר פרמטרים נוספים המצביעים על מצבם של מוסדות אלו. פרמטרים אלו כוללים שינויים מהירים במחירי המניות, שינויים במרווחי אג"ח ו-Credit Default Swaps, עלויות גיוס מקורות ומידע נוסף המתפרסם אודות המוסדות הפיננסיים. על בסיס מכלול המידע הנאסף, הבנק מתאים את היקף החשיפה למוסדות הפיננסיים השונים.

הבנק בוחן את הפעילות מול מוסדות אלו על בסיס שוטף ועוקב אחרי התפתחות הסיכון ומתאים את החשיפות והמסגרות בהתאם להתפתחויות הפרטניות.

התפתחויות בהפרשה להפסדי אשראי

טבלה 13: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

גילוי על פי נדבך 3

אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל ציבור	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
במיליוני ש"ח						
ליום 30 בספטמבר 2021						
282	-	282	95	49	138	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.6.2021
(24)	-	(24)	(6)	(3)	(15)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(6)	-	(6)	-	-	(6)	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(8)	-	(8)	(6)	(1)	(1)	מחיקות חשבונאיות
10	-	10	5	1	4	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
2	-	2	(1)	-	3	מחיקות חשבונאיות נטו
<u>260</u>	<u>-</u>	<u>260</u>	<u>88</u>	<u>46</u>	<u>126</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי 30.9.2021
35	-	35	3	-	32	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
ליום 30 בספטמבר 2020						
328	-	328	112	43	173	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30.6.2020
65	-	65	11	19	35	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1	-	1	1	-	-	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(37)	-	(37)	(20)	-	(17)	מחיקות חשבונאיות
20	-	20	17	-	3	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(17)	-	(17)	(3)	-	(14)	מחיקות חשבונאיות נטו
<u>376</u>	<u>-</u>	<u>376</u>	<u>120</u>	<u>62</u>	<u>194</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי 30.9.2020
44	-	44	4	-	40	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
ליום 30 בספטמבר 2021						
366	-	366	116	54	196	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2020
(116)	-	(116)	(26)	(8)	(82)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(13)	-	(13)	(1)	-	(12)	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(25)	-	(25)	(21)	(1)	(3)	מחיקות חשבונאיות
35	-	35	19	1	15	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
10	-	10	(2)	-	12	מחיקות חשבונאיות נטו
<u>260</u>	<u>-</u>	<u>260</u>	<u>88</u>	<u>46</u>	<u>126</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי 30.9.2021
35	-	35	3	-	32	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
ליום 30 בספטמבר 2020						
287	-	287	101	42	144	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2019
117	-	117	45	20	52	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
3	-	3	1	-	2	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(90)	-	(90)	(67)	-	(23)	מחיקות חשבונאיות
62	-	62	41	-	21	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(28)	-	(28)	(26)	-	(2)	מחיקות חשבונאיות נטו
<u>376</u>	<u>-</u>	<u>376</u>	<u>120</u>	<u>62</u>	<u>194</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי 30.9.2020
44	-	44	4	-	40	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

לפרטים נוספים, ראה ביאור 13 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי בדוחות הכספיים של הבנק ל-30 בספטמבר 2021, וכן סעיף תנועה בחובות פגומים – סיכון איכות תיק האשראי, בדוח הדירקטוריון.

הפיקוח על הבנקים הנחה את המערכת הבנקאית להפעיל שיקול דעת משמעותי בהערכת הפסדי האשראי הצפויים בתיק האשראי שלו. וזאת על מנת לוודא שההפרשות להפסדי אשראי יהיו מספיקות כדי לכסות באופן שמרני וזהיר את האומדן העדכני של הפסדי האשראי הצפויים מתיק האשראי של התאגיד הבנקאי, כולל ההשפעה של אירוע נגיף הקורונה.

הבנק עדכן במודל ההפרשה הקבוצתית את הפרמטרים המאקרו כלכליים המשפיעים על חישוב ההפרשה הקבוצתית (בעיקר השינוי בשיעור האבטלה הצפוי ובתחזית לגבי הצמיחה השלילית במשק), המביאים גם בחשבון את חוסר הודאות הקיימת, תחזיות חטיבת המחקר של בנק ישראל וגופי מחקר אחרים במשק. בנוסף, בחן הבנק השפעת תרחישי קיצון ספציפיים שביצע על אוכלוסיית הלווים אשר הקפואו תשלומי הלוואות וטרם חזרו לשלם וכן על אוכלוסיית הלווים שנטלו הלוואות בערבות המדינה. כמו כן, סיווג הבנק כחובות בעייתיים מספר לווים, שמצבם הורע עקב משבר הקורונה וכן הגדיל את ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי כמפורט בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2020.

נכון ל-30 בספטמבר 2021, חל קיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בעיקר קיטון בהוצאות בגין הפרשה קבוצתית, לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בה נרשמו הוצאות הפסדי אשראי חריגות בהשפעת משבר הקורונה. השינוי נובע בעיקר מירידה בהפרשה הקבוצתית שנרשמה השנה, לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הירידה נבעה בעיקרה מהשפעות השיפור בנתונים המאקרו כלכליים והירידה המשמעותית בהיקף דחיות התשלומים, על חישוב ההפרשה הקבוצתית וכן מירידה ביתרות האשראי בעקבות מעבר לקוחות למזרחי טפחות. יצוין כי חל קיטון גם בהפרשה הפרטנית נטו. לפירוט ראה פרק "הוצאות בגין הפסדי אשראי" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-30 בספטמבר 2021.

חובות שנדחו בהם תשלומים במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה, ואשר לא סווגו כחובות בארגון מחדש של חוב בעייתי

בשל משבר הקורונה ועל מנת לתת מענה ללקוחות, הבנק איפשר ללקוחות דחיה של תשלומי הקרן והריבית (או הקרן בלבד במקרים בהם הוסכם עם הלקוח על תשלום הריבית באופן שוטף) לתקופה של שלשה חודשים תוך מתן אפשרות לדחיה לתקופה נוספת בהלוואות צרכניות ובאשראי לדיור, בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהסכמה עם בנק ישראל.

באשראי לדיור, התווסף סכום הדחיה לתשלום החודשי, מבלי להאריך את תקופת ההלוואה. ביתר תחומי האשראי, הוארכה תקופת ההלוואה בהתאם לחודשי הדחיה. מרבית הלקוחות אשר התקופה החוזית של דחיית התשלומים שלהם הסתיימה, חזרו לפרוע את ההלוואה כסדרה.

יצוין כי קיים סיכון מוגבר בגין אשראי שבגיננו בוצעה דחיה והוא תלוי ביכולת העתידית של הלווה לפרוע את תשלומי ההלוואה כסדרם, במועד סיום הדחייה.

הבנק עוקב אחר רמת הסיכון של האשראי ללווים אלו ובחן את אוכלוסיית הלווים אשר ביצעו דחיית תשלומים של הלוואות וטרם חזרו לשלם ואת הצורך לבצע הפרשה בגינם באופן הבא:

1. בחינה של החמרת דירוגי האשראי ובעיקר בענפים בסיכון גבוה.
2. בחינה של החמרת ההסתברות לכשל (PD) בהתאם לדירוגים מחמירים יותר.
3. לקוחות עסקיים ומסחריים נבחנו גם באופן פרטני בהתאם לסטטוס מצבם ורמת הסיכון המעודכנת שלהם, התקבלה החלטה פרטנית האם לנהלם במסגרת רשימות מעקב או לחילופין לסווגם.

לפרוט ראה טבלה להלן:

טבלה 14: חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה, ואשר לא סווגו כחובות בארגון מחדש של חוב בעייתי

מזה: בפיגור של 30 ימים או יותר	חובות אשר תקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה, נכון למועד הדיווח	פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽¹⁾		פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים		חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים נכון למועד הדיווח			סכום התשלומים שנדחו	מספר הלוואות	יתרת חוב רשומה	אשראי לציבור במיליוני ש"ח
		חובות לא בעייתיים		חובות לא בעייתיים		חובות לא בעייתיים						
		חובות לגביהם בוצעה דחייה של יותר מ-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של יותר מ-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של יותר מ-3 ועד ל-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של יותר מ-3 ועד ל-6 חודשים	חובות בדירוג ביצוע	חובות בדירוג ביצוע	חובות בדירוג ביצוע				
2	93	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים גדולים
-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים בינוניים
19	233	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים קטנים
13	303	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים- לא דיור
13	1,765	21	6	27	27	-	-	2	24	27	27	הלוואות לדיור
47	2,413	21	6	27	27	-	-	2	24	27	27	סך הכל ליום 30.9.2021
46	2,599	23	10	33	33	-	-	2	80	33	33	סך הכל ליום 30.6.2021
50	2,432	40	69	124	123	1	4	9	747	128	128	סך הכל ליום 31.3.2021

(1) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת התמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחייה אשר לה הלווה זכאי לפי כל דין.

למידע נוסף אודות ההתפתחויות בהפרשה להפסדי אשראי והקשר בין השינוי במדדי איכות האשראי להפרשה להפסדי אשראי ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר ופרק סיכון איכות תיק האשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2021.

אשראי בערבות מדינה שניתן לעסקים להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה

על רקע התפרצות נגיף הקורונה, הבנק הצטרף לקרן להעמדת הלוואות בערבות מדינה לעסקים קטנים ובינוניים ומאפשר ללקוחותיו וללקוחות כל הבנקים להגיש בקשה לקרן ולקבל הלוואות בתנאי הקרן (במסלול על בסיס פריים ולתקופה של עד 5 שנים). זאת, בהתאם לתהליך החיתום שהוגדר. בנוסף למסלול הרגיל, איפשר הבנק ללקוחותיו וללקוחות כל הבנקים להגיש בקשה לקרן במסלול מוגבר המיועד לענפים שנפגעו באופן משמעותי ממשבר הקורונה והבנק איפשר קבלת הלוואות גם במסלול זה. בהיבט הסיכון, שיקול הדעת האשראי ותהליכי החיתום שהבנק ביצע זהים לאלו הנלקחים בחשבון במסגרת העמדות אשראי באופן עצמאי ומשום כך לא נראה סיכון עודף בתיק זה. הבנק בחן כל בקשה על פי יכולת החזר של הלקוח ועל פי סבירות להתאוששות העסק בתום המשבר. כמו כן, הישענות על מרכיב הערבות האישית של הלקוח נבחנה על פי מצבו הפיננסי. תהליכי חיתום אלו הביאו לכך שחלק גדול מהבקשות אושרו בסכומים נמוכים מסכום הבקשה המקורי. קיים פיזור גבוה מאוד בסכומים ללווים מענפים שונים. על רקע המיזוג הצפוי עם בנק מזרחי טפחות, הבנק חדל להעמיד הלוואות חדשות במסגרת הקרן בתיאום עם בנק מזרחי טפחות ומשרד האוצר. הבנק עוקב אחר החזרה לתשלומים סדירים והפרעונות השוטפים של הלוואות אלו.

טבלה 15: אשראי בערבות מדינה שניתן לעסקים להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה ליום 30 בספטמבר 2021

אשראי לציבור	יתרת חוב רשומה
	במיליוני ש"ח
עסקים גדולים	7
עסקים בינוניים	24
עסקים זעירים וקטנים	115
סך הכול	146

שיטות להפחתת סיכון אשראי (CRC)

גילוי על פי נדבך 3

כחלק מניהול סיכון האשראי מקבל הבנק מלקוחותיו בטוחות לצורך הבטחת האשראי. במסגרת באזל 3, בנדבך הראשון, הבנק מכיר בביטחונות על פי הגישה המקיפה, כהגדרתה בהוראה. בגישה זו, ערך הביטחון נטו מופחת בהתאם למקדמים לפי סוג הנכס, התאמת מטבע או תקופה לפירעון.

בנוסף, החל מיום 31 במרס 2019 הבנק משתמש בפוליסות ביטוח להפחתת סיכון האשראי של ערבויות ומסגרות בלתי מנוצלות עבור פרויקטים אשר נחתמו לגביהם הסכמים לליווי פיננסי. לפרטים נוספים ראה פרק סקירת נכסי סיכון משוקללים. לאור הליך המיזוג בו נמצא הבנק החל מחודש אוקטובר 2020, הוחלט בתיאום עם בנק מזרחי טפחות שלא להאריך את פוליסת הביטוח. ערבויות בגין הסכמי ליווי לפרויקטים שנחתמו עד ליום 31.12.2020 ימשיכו להיות מבטחות עד לסיום אותם פרויקטים.

לפירוט סוגי הביטחונות הפיננסיים הכשירים בהם הבנק עושה שימוש לצורך חישוב הלימות ההון ואופן הערכתם לצרכי הפחתת סיכון, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

שיטות להפחתת סיכון אשראי – סקירה (CR3)

טבלה 16: שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3)

ה	ד	ג	ב	2א	1א	א	
מובטחים				לא מובטחים			
מזה: על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי ביטחון					
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית ⁽¹⁾	מזה: סכום מובטח ⁽²⁾	יתרה מאזנית ⁽¹⁾	מזה: סכום מובטח	סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾	סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾	
							במיליוני ש"ח
יתרות ליום 30 בספטמבר 2021							
25	144	1,659	3,219	1,684	3,363	33,068	1 חובות, למעט אג"ח
-	-	-	-	-	-	4,558	2 אג"ח
25	144	1,659	3,219	1,684	3,363	37,626	3 סה"כ
-	-	1	4	1	4	154	4 מזה: פגום או בפיגור של 90 יום או יותר
יתרות ליום 30 בספטמבר 2020⁽³⁾							
32	176	1,073	2,919	1,105	3,095	33,292	1 חובות, למעט אג"ח
-	-	-	-	-	-	7,704	2 אג"ח
32	176	1,073	2,919	1,105	3,095	40,996	3 סה"כ
-	-	1	65	1	65	191	4 מזה: פגום או בפיגור של 90 יום או יותר
יתרות ליום 31 בדצמבר 2020							
31	175	1,168	2,868	1,199	3,043	35,205	1 חובות, למעט אג"ח
-	-	-	-	-	-	7,632	2 אג"ח
31	175	1,168	2,868	1,199	3,043	42,837	3 סה"כ
-	-	11	15	11	15	280	4 מזה: פגום או בפיגור של 90 יום או יותר

(1) חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

(2) לאחר הכפלה במקדמי ביטחון (haircuts), כולל התאמות חיוביות שנוספו לחשיפה.

(3) בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נצפה מימוש ני"ע מאסיבי על ידי הציבור והפקדת התמורה במערכת הבנקאית. כתוצאה מכך גדלו עודפי הנזילות בבנק שהופנו בעיקר לפיקדונות בבנק ישראל ולרכישת ני"ע שהונפקו על ידי מדינת ישראל. מימושים אלו תרמו גם לירידה בחשיפות המובטחות על ידי ביטחון.

סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית

לתיאור מפורט על השימוש בדירוגי אשראי חיצוניים בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי (CRD) בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)

טבלה 17: הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
ראה הערה (1) לטבלה

א	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	ל	
0%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150% ²	סה"כ	
במיליוני ש"ח									
ליום 30 בספטמבר 2021									
1	16,818	-	-	-	-	-	-	16,818	ריבוניות ³
2	-	347	-	-	-	-	-	347	ישויות סקטור ציבורי
3	-	-	-	-	-	-	-	665	תאגידים בנקאיים
5	-	525	-	-	-	4,760	-	5,285	תאגידים
6	-	-	-	-	-	2,537	-	2,537	בביטחון נדל"ן מסחרי
7	-	-	-	-	-	4	4,467	4,471	קמעונאיות ליחידים
8	-	-	-	-	-	1	735	736	עסקים קטנים
9	-	-	5,041	2,480	919	1,309	121	9,870	משכנתאות לדיור
10	-	-	-	-	-	89	87	176	הלוואות בפיגור
11	-	-	-	-	-	-	689	42	נכסים אחרים
11א	-	-	-	-	-	-	32	293	מזה: בגין מניות
12	17,349	1,537	5,041	2,480	919	6,511	8,201	129	סה"כ הכל
12	42,167	1,537	5,041	2,480	919	6,511	8,201	129	סה"כ הכל
ליום 30 בספטמבר 2020									
1	15,160	-	-	-	-	-	-	15,160	ריבוניות ³
2	-	456	-	-	-	-	-	456	ישויות סקטור ציבורי
3	-	-	-	-	-	-	-	1,111	תאגידים בנקאיים
5	-	407	-	1	-	7,357	-	7,765	תאגידים
6	-	-	-	-	-	2,953	-	2,953	בביטחון נדל"ן מסחרי
7	-	-	-	-	-	3	5,142	5,145	קמעונאיות ליחידים
8	-	-	-	-	-	1	846	847	עסקים קטנים
9	-	-	5,137	2,413	750	1,468	98	9,866	משכנתאות לדיור
10	-	-	-	-	-	73	210	283	הלוואות בפיגור
11	-	-	-	-	-	-	712	54	נכסים אחרים
11א	-	-	-	-	-	-	207	37	מזה: בגין מניות
12	15,802	1,974	5,137	2,414	750	7,456	11,197	264	סה"כ הכל
12	44,994	1,974	5,137	2,414	750	7,456	11,197	264	סה"כ הכל

טבלה 17: הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
ראה הערה (1) לטבלה

א	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	ל	סה"כ	
0%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150% ²			
במיליוני ש"ח										
ליום 31 בדצמבר 2020										
1	17,280	-	-	-	-	-	-	17,280	ריבוניות ³	
2	-	446	-	-	-	-	-	446	ישויות סקטור ציבורי	
3	-	1,397	-	-	-	-	-	1,397	תאגידים בנקאיים	
5	-	443	-	1	-	-	6,734	7,178	תאגידים	
6	-	-	-	-	-	2,824	-	2,824	בביטחון נדל"ן מסחרי	
7	-	-	-	-	5,073	4	-	5,077	קמעונאיות ליחידים	
8	-	-	-	-	-	822	1	823	עסקים קטנים	
9	-	-	5,096	2,462	813	137	-	10,009	משכנתאות לדיור	
10	-	-	-	-	-	207	123	330	הלוואות בפיגור	
11	608	-	-	-	-	661	54	1,323	נכסים אחרים	
א11	-	-	-	-	-	231	38	269	מזה: בגין מניות	
12	<u>17,888</u>	<u>2,286</u>	<u>5,096</u>	<u>2,463</u>	<u>813</u>	<u>7,396</u>	<u>10,568</u>	<u>177</u>	<u>46,687</u>	סך הכל

1. חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי. לא כולל תיק למסחר. הצגת מכשירים פיננסיים נגזרים לפי הגישה הסטנדרטית. לאחר הכפלה במקדמי המרה לאשראי של חשיפות חוץ מאזניות.
2. לרבות הלוואות בפיגור של למעלה מ-90 יום או חובות פגומים שאינם צוברים ריבית או השקעות בקרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות (ראה גם תת פרק "מניות בתיק הבנקאי" בהמשך פרק זה).
3. בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נצפה מימוש ני"ע מאסיבי על ידי הציבור והפקדת התמורה במערכת הבנקאית. כתוצאה מכך גדלו עודפי הנזילות בבנק שהופנו בעיקר לפקדונות בבנק ישראל ולרכישת ני"ע שהונפקו על ידי מדינת ישראל.

סיכון אשראי של צד נגדי

גילוי על פי נדבך 3

גילוי איכותי על סיכון אשראי של צד נגדי (CCRA)

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי. הסיכון שהצד הנגדי בעסקת OTC (Over the Counter) יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של תזרימי המזומנים בעסקה. הפסד ייגרם אם בעת כניסת הצד הנגדי לכשל, יהיו מול הלקוח עסקאות בעלות ערך כלכלי חיובי. סיכון זה נמדד על-ידי הפעלת מקדמים הקבועים בהוראה על הערך הנקוב של העסקות, ובהתאם למשקל הסיכון של הצד הנגדי.

לפרטים נוספים בעניין אופן אמידת הסיכון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

טבלה 18: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

א		ב		ה		א		ב		ה		א	
עלות שחלוף ¹	פוטנציאלית עתידית ²	EAD לאחר CRM ³	RWA	עלות שחלוף ¹	פוטנציאלית עתידית ²	EAD לאחר CRM ³	RWA	עלות שחלוף ¹	פוטנציאלית עתידית ²	EAD לאחר CRM ³	RWA	עלות שחלוף ¹	פוטנציאלית עתידית ²
במיליוני ש"ח													
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020				יתרה ליום 30 בספטמבר 2020				יתרה ליום 30 בספטמבר 2021					
166	631	499	230	130	579	485	178	134	504	390	150	שיטת החשיפה הנוכחית ¹	
<p>1. עלות שחלוף עבור עסקאות שלא חלות עליהן דרישות מרווח עלות השחלוף היא ההפסד שיתרחש אם צד נגדי יכנס לכשל ועסקאותיו ייסגרו באופן מיידי. עבור עסקאות עם מרווח, זהו ההפסד שיתרחש אם צד נגדי יכנס לכשל כעת או במועד עתידי, בהנחה שהסגירה או ההחלפה של העסקאות תתרחש באופן מיידי. אולם, סגירת עסקה בפני הצד הנגדי עם התרחשות כשל לא תהיה מיידי בהכרח.</p> <p>2. חשיפה פוטנציאלית עתידית היא כל גידול פוטנציאלי בחשיפה בין הזמן הנוכחי ועד לתום תקופת סיכון המרווח.</p> <p>3. חשיפה בעת כשל. מתייחס לסכום הרלוונטי לחישוב דרישות ההון לאחר שישומו שיטות CRM התאמות שערך לסיכון אשראי (CVA).</p> <p>4. הגידול בעלות השחלוף נובעת מהתפשטות ווירוס הקורונה במהלך המחצית הראשונה של שנת 2020 אשר גרמה לאי ודאות והשפיעה על המסחר בשווקים ועל הכלכלה העולמית אשר בעקבותיה חלה עליה ברמת התנודתיות של גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים ובכללם בשערי החליפין, מרווחי הבסיס (basis spread) ושערי המניות.</p>													

הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)

טבלה 19: הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)

א		ב		א		ב	
EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA
במיליוני ש"ח							
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020				יתרה ליום 30 בספטמבר 2020		יתרה ליום 30 בספטמבר 2021	
56	282	124	246	164	234	סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית	

חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3, CCR8)

סך החשיפות הנובעות מסיכון אשראי צד נגדי אינו מהותי. סך עלות השחלוף מסתכמת בכ-150 מיליון ש"ח, נכון ליום 30 בספטמבר 2021 (230 מיליון ש"ח ל-31 בדצמבר 2020).

הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)

סכום הביטחונות המשמשים כמפחיתי סיכון אינו מהותי. סך הביטחונות נכון ל-30 בספטמבר 2021 עומד על 35 מיליון ש"ח (98 מיליון ש"ח ל-31 בדצמבר 2020).

חשיפות לנגזרי אשראי (CCR6)

נכון ליום 30 בספטמבר 2021 הבנק אינו משתמש בנגזרי אשראי לצורך ניהול סיכוני תיק האשראי.

סיכון שוק הוא הסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים עקב שינוי בתנאי השוק (רמת מחירים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

ניהול סיכון השוק (MRA)

הדירקטוריון מתווה מסגרת לניהול סיכון השוק, וסוקר בתדירות שנתית לפחות את מסמך המדיניות של הבנק. הדירקטוריון דן, מחליט, וקובע הנחיות, באשר למדיניות ניהול סיכון השוק של הבנק ויעדיו העסקיים, בהתאם למפורט בנוהל עבודת הדירקטוריון. הדירקטוריון סוקר את תהליך ניהול סיכון השוק ומוודא קיומם של תהליכים אפקטיביים לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרה אחר סיכונים השוק, כמו גם התאמת פרופיל סיכונים השוק של הבנק לתיאבון הסיכון שנקבע, בין היתר באמצעות סקירה רבעונית של מסמך הסיכונים.

ניהול הפוזיציה בסיכונים שוק מבוצע באמצעות המכשירים הקיימים בשוק, תוך מתן עדיפות לאיזון החשיפות באמצעות הפעילות מול לקוחות הבנק (פיקדונות, אשראי ונגזרים).

לפירוט נוסף ראה פרק "המבנה וההתפתחויות של נכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-30 בספטמבר 2021.

לפרטים נוספים בעניין אופן ניהול סיכון השוק בבנק, לרבות הפעילויות העיקריות של הדירקטוריון הנוגעות לניהול סיכונים השוק, המבנה הארגוני לניהול סיכונים השוק וכן תהליכי הניטור והבקרה בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)

טבלה 20: סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1) (על פי מאזן א')

	א	א	א
	סכומים	סכומים	סכומים
	במיליוני ש"ח		
	31.12.2020	30.9.2020	30.9.2021
מוצרים ישירים (outright products)			
1 סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)	302	327	374
2 סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)	40	39	36
3 סיכון שער חליפין	139	14	175
אופציות			
6 גישת דלתא פלוס	27	13	-
9 סה"כ	508	393	585

מודלים לניהול סיכונים שוק

גילוי על פי EDTF / אחר

מדידת סיכונים השוק והערכתם הינה מרכיב מרכזי בתהליך ניהול סיכונים השוק, והיא מהווה בסיס לתהליכי הניטור והדיווח, ולהבטחת נאותות התשואה הצפויה כנגד סיכון השוק.

המדידה מבוצעת ביחס למכלול גורמי סיכונים השוק שזוהו במוצרים ופעילויות הבנק, המאזניות והחוץ מאזניות באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). ככלל, החישוב מבוצע יומית בשתי שיטות, הגישה ההיסטורית והגישה ההיברידית (גישה המשלבת גישה היסטורית ומקדמי דעיכה), ברמת ביטחון של 99%.

בנוסף למודל VAR הבנק מפעיל תרחישי קיצון (Stress) הוליסטיים ולסיכון ריבית בפרט. מטרת תרחישי הקיצון הינה הערכת השפעתם הפוטנציאלית של אירוע חריג או שורת אירועים חריגים על התממשותם של סיכונים והשפעתם על יציבות הבנק. בבסיס התרחישים עומדים אירועים "חריגים אך מתקבלים על הדעת" העלולים להתהוות בסביבה הכלכלית בה פועל הבנק. התרחישים נוגעים למגוון סיכוני השוק וכוללים התייחסות לסיכוני בסיס, סיכוני ריבית, סיכוני מניות וסיכוני אופציות ומתבססים על תנודות היסטוריות ותיאורטיות במטבעות ובשווקים בהם הבנק פועל, תוך שבחינת תקופת ההחזקה הוגדרה בהתאם לגורם הסיכון, ובהפרדה לתיק בנקאי ותיק למסחר.

רשימת התרחישים נסקרת בתדירות שנתית לפחות, וכן מתעדכנת בעת הצורך מעת לעת על רקע ההתפתחויות בשווקים. התרחישים מובאים לדיון בהנהלה ובדירקטוריון לצורך בחינה ואישור.

יש לציין כי מודל ה-VAR הינו מודל המיועד לניהול סיכונים במצב שוק סדיר וככזה קיימות לו חולשות במדידה בתקופה קיצון. בספרות המקצועית, ידועה אי היעילות של מודל ה-VAR בזמני משבר. הסיבה היא כי בתקופת משבר ה-VAR ההיסטורי הופך למעשה להיות "VAR משבר" – בהינתן הנחת הבסיס כי תרחיש היסטורי שאירע בעבר עשוי להתרחש שוב. בעת התממשות אירוע קיצון, משמעות הנחה זו הינה כי תרחיש קיצון זה יתרחש פעם נוספת "באופן מיידי" (טרם התאוששות השוק).

החולשה מתעצמת עוד במדידת VAR בגישה ההיברידית, וזאת לאור השימוש במקדמי דעיכה. ההנחה בגישה זו הינה כי שינויים בגורמי סיכון השוק שנצפו בתקופה האחרונה סבירים יותר לחזור על עצמם משינויים שנצפו בתקופות היסטוריות יותר. בהתאם, תצפיות עדכניות מקבלות משקל עודף. לאור חולשות אלו, הותאמו מגבלות ה-VAR במהלך משבר הקורונה החל מה 31 במרס 2020 לתקופת זמן שהוגדרה מראש. אחת לתקופה המגבלות אשר הורחבו נבחנו מחדש וכלל שהתקדם הזמן הוחזרו בהדרגה לתיאבון וסיבולת הסיכון הקבועים במדיניות כאשר נכון ל 30 ביוני 2021 כל המגבלות חזרו לרמתן הקבועה. כפי שניתן לראות מהשוואה בין המגבלות ב-31.12.2020 לעומת המגבלות ב-30.9.2021 כמופיע בטבלה 21 להלן.

בחינת איכות המודל מבוצעת על פי תוצאות הבחינה בדיעבד (Back Test) לכל גורם סיכון בנפרד ובהתאם לשיטת הרמזור. לפי שיטה זו, תוצאות הבחינה בדיעבד מסווגות לשלושה איזורים – אדום, צהוב, ירוק – על פי מספר חריגות. לקביעת האזור ברמזור נדרש מינימום של 250 תצפיות.

יובהר כי בסיכון אופציות, מדידת Back Test הינה שבועית ומאז תחילת המדידה לא עלו חריגות. לאור סגירת תיק האופציות המנוהלות בבנק החל מאמצע חודש יולי 2021 בוטלה בחינת ה-BT עבור סיכון אופציות. כמו כן, נכון לרבעון השלישי 2021, כל המדידות, בשתי הגישות, היברידית והיסטורית, נמצאות ב"איזור הירוק".

טבלה 21: ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח

בפועל		מגבלה			
31.12.2020 ⁵	30.9.2021 ⁵	31.12.2020	30.9.2021		
208.6	74.1	230	140	VAR חשיפת שוק כוללת ²	סה"כ
21.1	8.5	40	40	VAR חשיפת שוק כוללת בתיק למסחר ²	סה"כ
85	27.5	150	80	VAR חשיפת ריבית כוללת ²	ריבית ¹
10.8%	7.0%	14.0%	14%	DV כולל ^{3,4}	ריבית ¹
43.4	20.7	60	60	VAR בסיס ²	בסיס
39.2	25.5	40	40	VAR מניות ²	מניות
39.3	-	40	-	תרחישים VOL/SPOT ⁶	אופציות

1. בחישוב הסה"כ מובאות בחשבון הקטנות סיכוני הריבית בגין מתאמים (קורולציות) בחשיפות הריבית ובסיס המט"ח בין מטבעות שונים ועל פני התקופות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר בנפרד.
2. מדידת VAR ל-10 ימים, למעט בתיק הבנקאי לחודש קלנדרי.
3. מחושב כשיעור מההון העצמי.
4. יצוין כי החשיפה הינה עבור יום ספציפי, והיא משתנה תדיר בהתאם להזדמנויות בשוק וגורמים נוספים על פי שיקול דעת הבנק.
5. הירידה הכללית באומדני ה-VAR השונים נובעת מיציאה של תצפיות מחמירות מהטווח ההיסטורי. תצפיות אלו נכנסו עקב משבר הקורונה, והיו עדיין בטווח ההיסטורי ב-31.12.2020.
6. עקב סגירת פעילות האופציות המנוהלות בחדר עסקאות (למעט עסקאות BTB ללא חשיפה) כחלק מתהליך המיזוג של הבנק. החשיפה ירדה ל-0 עד סוף הרבעון השלישי 2021 והפסיקה להימדד החל מ-1 באוקטובר 2021.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר

הבנק מודד ומנהל את סיכון הריבית על התיק הכולל ובהפרדה בין התיק הבנקאי והתיק למסחר, תוך התייחסות לסיכונים הנובעים מפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות כתוצאה מהפעילות הבנקאית וכן מפעילות נוסטרו וחדר עסקאות. התיק הבנקאי מכיל את כלל הפוזיציות שלא יוחסו לתיק למסחר. להגדרת התיק למסחר ראה סעיף "ניהול פוזיציות בתיק למסחר" לעיל. מדיניות ניהול חשיפת הריבית מכוונת להשגת רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות ועל סמך המגבלות שנקבעו על-ידי הדירקטוריון. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר השקלי, במגזר צמוד המדד ובמגזר הדולרי. לפרטים נוספים בעניין אופן מדידת סיכון הריבית בבנק, לרבות טכניקות המדידה לחשיפת הריבית, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020. ראה דוח לעיל על הפעולות שבוצעו כתוצאה מהשפעת התפשטות וירוס הקורונה.

סיכון מניות

הבנק חשוף לסיכון של תנודתיות בשערי המניות בגין אחזקות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר. דירקטוריון הבנק הגדיר מגבלות סיכון נפרדות במונחי היקף ובמונחי VAR פרמטרי הן עבור מדד המעו"ף, קרנות סל ישראליות ומניות, והן עבור קרנות סל על מדדי חו"ל, מניות בחו"ל או ETF. בנוסף, נמדד הסיכון החשבונאי לתנודתיות ברווחיות בתיק הבנקאי תוך קביעת מגבלה ייעודית. הסיכון נמדד במונחי שינוי מחיר. לפרטים נוספים בעניין אופן מדידת סיכון המניות בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020. ראה דוח לעיל על הפעולות שבוצעו כתוצאה מהשפעת התפשטות וירוס הקורונה.

הבנק בוחן באופן שוטף את אפקטיביות המגבלות לסיכונים שוק בהתאם לצמצום הפעילות עקב העברתן למזרחי טפחות במסגרת הליך המיזוג.

ניהול סיכון הנזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים. ככלל, הבנק מעדיף את הקטנת סיכויי הנזילות על פני שיקולי רווחיות לטווח קצר.

לפרטים נוספים בעניין עקרונות לניהול סיכון הנזילות בבנק, לרבות אופן והתפיסה לניהול סיכון הנזילות בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)

הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" (LCR) מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

הדרישה המזערית עומדת על 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו. הדרישות חלות הן בסך המטבעות והן במטבע-חוץ בנפרד, הן ברמת התאגיד הבנקאי "סולו" והן ברמת המאוחד, וחישוב היחס מבוצע בהתאם. תאגיד בנקאי אשר אינו עומד ביחס המינימלי נדרש לדווח באופן מיידי לפיקוח על הבנקים, ולאחר שלושה ימי חריגה להגיש תכנית לעמידה בדרישה המזערית. יחס כיסוי הנזילות נמדד ברמה יומית ומדווח כממוצע התצפיות היומיות שנמדדו ברבעון שהסתיים בתאריך הדוח.

יחס הכיסוי הממוצע במהלך הרבעון השלישי 2021 עמד על 185% לעומת 148% ברבעון השלישי 2020 אל מול דרישה מזערית של 100%.

במהלך הרבעון השלישי 2021 לא נצפו חריגות מהדרישה המזערית ביחס ה-LCR.

יצוין כי מדידת יחס כיסוי הנזילות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 שונה ממדידת הסיכון על-פי המודלים הפנימיים שמפעיל הבנק, כמפורט בהמשך פרק זה.

טבלה 22: יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2020	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021	
161%	148%	185%	יחס כיסוי הנזילות ¹
100%	100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

1. מחושב על בסיס ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון המדווח.

גילויים נוספים בגין יחס כיסוי הנזילות (LIQA)

טבלה 23: יחס כיסוי נזילות – גילויים נוספים (LIQA)

גילוי על פי נדבך 3

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2021		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	
מיליוני ש"ח						
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה						
15,328	15,423	14,535	14,645	17,029	17,123	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים						
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:						
245	4,892	239	4,770	235	4,699	פיקדונות יציבים
1,164	10,889	1,142	10,655	1,189	11,026	פיקדונות פחות יציבים
114	3,787	116	3,872	101	3,353	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה ניהול בנקאי תקין (221))
-	-	-	-	-	-	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים						
7,398	13,070	7,421	12,853	6,834	11,862	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
1	1	146	146	1	1	חובות לא מובטחים
-	20	0	21	27	29	מימון סיטונאי מובטח
2,674	2,674	1,927	1,927	1,622	1,622	דרישות נזילות נוספות, מזה:
תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות						
-	-	0	0	-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
764	7,044	764	6,647	728	5,912	קווי אשראי ונזילות
382	382	437	437	538	538	מחויבויות מימון חזיות אחרות
110	5,168	111	5,348	106	1,541	מחויבויות מימון מותנות אחרות
<u>12,852</u>	<u>47,927</u>	<u>12,303</u>	<u>46,676</u>	<u>11,381</u>	<u>40,583</u>	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים						
-	-	-	-	-	-	הלואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
986	1,096	883	993	916	1,017	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
2,348	2,822	1,609	2,074	1,245	1,458	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
3,334	3,918	2,492	3,067	2,161	2,475	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם ³		סך ערך מתואם ³		סך ערך מתואם ³		
15,328		14,535		17,029		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA) A
9,518		9,811		9,220		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו B
161%		148%		185%		יחס כיסוי נזילות (%) A/B

1. ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
2. ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
3. ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

תנודות ביחס כיסוי הנזילות נובעות בעיקרן משינויים בהיקף התזרים היוצא ומשינויים בהיקף כרית הנזילות. בטווח הקצר התזרים היוצא מושפע בעיקרו מהיקף ותמהיל הפיקדונות. היחס מאופיין בעיקרו במחזוריות חודשית בהתאם לפעילות העיסוקית של הלקוחות – בעיקר משכורות, מע"מ ותשלומים בכרטיסי אשראי. תנודתיות בתזרים הנכנס נובעת בעיקרה מפעילות בנגזרי מט"ח. בטווח הארוך מושפע היחס ממבנה המאזן של הבנק בהתאם לשינויים במבנה המקורות והשימושים.

מחודש מרס 2020 – תחילת משבר הקורונה, החליט דירקטוריון הבנק להגדיל את רזרבת הנזילות של הבנק והעלה את התיאבון והסיבולת של יחס כיסוי הנזילות הכולל (LCR) מ-120% ו-115% ל-130% ו-120% בהתאמה. הבנק מנהל מעקב אחר התפתחות המגמות בשווקים ובקרב הלקוחות. וככל שאלו יצביעו על שינוי בתחזיות ובצרכי הלקוחות, הבנק יפעל בהתאם.

התפתחויות מהותיות בחשיפת התאגיד הבנקאי לסיכוני נזילות

בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נצפה מימוש ני"ע מאסיבי על ידי הציבור ברבעון הראשון של 2020, אשר השפיע חיונית על יחס הנזילות והעלה את כרית הנזילות. עקב חוסר הוודאות וסביבת הריבית הנמוכה נצפו עודפי נזילות אצל הלקוחות הסיטונאים והפיננסיים לאורך כל שנת 2020. עודפי הנזילות נותרו גבוהים גם לאורך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021. ברבעון השלישי 2021, נצפתה ירידה מסוימת בעודפי הנזילות, אך זו נבעה בין היתר גם מהאצת תהליך הסבת הלקוחות למזרחי טפחות.

ב-30 בספטמבר 2021 עמד יחס ה-LCR על 177%, לעומת 197% ב-30 ביוני 2021 ו-177% ב-31 בדצמבר 2020. בחישוב היחס נכללו 500 מיליון ש"ח שהתקבלו מבנק מזרחי טפחות ב-30 בדצמבר 2020 תמורת הנפקת הון רובד 1 שביצע בנק אגוד לבנק מזרחי טפחות, לצורך שימוש עתידי. בניכוי הסכום הנ"ל היחס ב-30 בספטמבר 2021 עמד על 171%.

נוכח עודף הנזילות, עלתה כרית הנזילות בשנת 2020 ולאורך הרבעון הראשון של 2021 עד ל-18.7 מיליארד ש"ח והתייצבה ברבעון השני סביב 19 מיליארד ש"ח. ב-13 ביוני 2021 ירדה כרית הנזילות בכ-0.9 מיליארד ש"ח עקב מיזוג אגוד הנפקות בבנק מזרחי טפחות – המיזוג כלל יציאת כספים בסך 3.8 מיליארד ש"ח והעברת ההתחייבויות לציבור של אגוד הנפקות לבנק מזרחי טפחות ומנגד כניסת כספים בסך 2.9 מיליארד ש"ח בהתאם לצרכים של בנק אגוד כדלקמן: 0.4 מיליארד ש"ח הנפקת אג"ח לבנק מזרחי טפחות ו-2.5 מיליארד ש"ח הפקדה ארוכה של מזרחי טפחות באגוד. במהלך הרבעון השלישי 2021 הואץ תהליך הסבת לקוחות למזרחי טפחות, כך שבממוצע, עמדה הכרית במהלך הרבעון על 17 מיליארד ש"ח ובסוף הרבעון ירדה לכ-16 מיליארד ש"ח.

השינוי ביחס ה-LCR מה-30 ביוני 2021 נבע בעיקר מקיטון חד של כ-2.1 מיליארד ש"ח בתיק אג"ח ממשלת ישראל בשקלים, מגידול יתרות קצרות (מתחת ל-30 ימים) של לקוחות פיננסיים בסך 360 מיליון ש"ח ואשר קיזזו ירידה של כ-270 מיליון ש"ח ביתרות קצרות של לקוחות סיטונאיים וירידה נוספת בסך היתרות מלקוחות אחרים, וכן מהעברת פעילות לבנק מזרחי טפחות. למעלה מ-99% מסך הכל כרית הנזילות לאורך זמן מורכב מנכסי רמה 1 – רזרבות בבנק ישראל בניכוי חובת הנזילות, אג"ח ממשלת ישראל ואג"ח ריבוניות עם משקל סיכון 0%.

השינויים העיקריים בהרכב כרית הנזילות מיום ה-30 ביוני 2021 ליום ה-30 בספטמבר 2021: הרזרבות בבנק ישראל בניכוי חובת הנזילות עלו בכ-0.4 מיליארד ש"ח מ-11.6 מיליארד ש"ח ל-12 מיליארד ש"ח. שווי אג"ח ממשלת ישראל בשקלים ירד ב-2.1 מיליארד ש"ח מ-4.5 מיליארד ש"ח ל-2.4 מיליארד ש"ח.

ניהול הסיכונים התפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכונים ציבוריים, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.

ניהול הסיכון התפעולי בבנק מיושם בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 350 וכן על פי הוראות רלוונטיות בנושאים של סיכון משפטי, סיכונים ציבוריים, ניהול סיכון טכנולוגיות המידע, מחשוב ענן, סיכון הסייבר ואבטחת מידע, בנקאות בתקשורת והמשכיות עסקית. נושאים אלה מעוגנים במסמכי מדיניות יעודיים ופרטניים. הנהלות היחידות העסקיות הן אלו הנושאות באחריות לזיהוי וניהול הסיכונים בפעילות העסקית. אגף בקורות וניהול סיכונים מהווה קו הגנה שני לסיכון התפעולי.

לאור תהליך מיזוג הבנק למזרחי טפחות עובו תהליכי הבקרה באגפי הבנק בשלושת קווי ההגנה בפעילות השוטפת, והוגדרו בקורות יעודיות בהתאם לסטטוס הבנק שעיקרן התמודדות עם הסיכונים המתפתחים ותהליכי המיזוג בכלל, וסיכונים מעילות בפרט. עיקרי התכנית מיושמים בשוטף.

בהתאם לתכנית המיזוג שנקבעה מוסבים לקוחות בנק אגוד באופן מדורג לסניפי בנק מזרחי טפחות, על פי תכנית עבודה שהוגדרה. פעולות ההסבה של לקוחות קמעונאיים נעשות על ידי הבנקים לאחר קבלת הסכמת הלקוח, בתהליך תפעולי שמחייב מעורבות מינימלית מצד הלקוח, ופעילות ההסבה של לקוחות עסקיים שאינם נמנים על הלקוחות הקמעונאיים של הבנק מבוצעת בדרך של העברת החשבון העסקי למזרחי טפחות בתהליך המקובל להעברת חשבונות עסקיים בין בנקים. בהתאם לתכנית המיזוג, פועלים הבנקים לגיבוש מתווה להסבה טכנולוגית של יתרת לקוחות הבנק שלא יוסבו עד למיזוג הסטטוטורי בתהליך הנזכר לעיל. לפירוט נוסף בעניין ההיערכות הטכנולוגית בנושא המיזוג ראה פרק "מערכות המידע והמחשוב של הבנק".

הסיכון התפעולי עולה עקב פעילויות הכרוכות בתהליכי המיזוג, ובין היתר, בשל הגידול בהיקף הלקוחות המוסבים בו זמנית ומורכבות החשבונות / המוצרים המנוהלים עבורם וטעוניהם הסבה וסגירתם ההדרגתית של הסניפים.

הבנק משקיע מאמצים רבים ובקורות להפחתת הסיכונים וצמצומם, לרבות תכנית יעדים ותגמול לעובדים. במסגרת זו הוגדרו בקורות רבות בקו הראשון, מעורבות והנחיית האגף ליעוץ משפטי וציות לתהליכים הנדרשים ובקרת ציות, מתקיים אתגור ניהול סיכונים כקו שני על התהליכים במסגרת מפת סיכונים יעודית למיזוג, ביצוע בקורות בפועל על ההסבה, הפקת לקחים בגין סבבי ההסבה. אגף הביקורת כקו שלישי עורך ביקורת מלווה.

מפת סיכונים מימוש המיזוג וצעדי הפחתת הסיכונים נדונים בהנהלה ובדירקטוריון הבנק. הבנק מתמקד בהסבת פעילות הלקוחות לבנק מזרחי טפחות על פי תכנית עבודה ולוחות הזמנים המוגדרים. במסגרת זו, ממופים סיכונים ותכניות הפחתה לצמצום סיכונים ההסבה. הסיכונים וההמלצות להפחתתן נדונים במסגרת ישיבות הנהלה והדירקטוריון בתדירות תקופתית. תהליכי המיזוג והבקורות בגינם נדונים במסגרת מנהלות יעודיות, אשר חלקן משותפות עם בנק מזרחי טפחות, וכן במסגרת דיוני ועדת היגוי יעודית בראשות מנכ"לית אגוד.

במסגרת ההסכם למכירת תיק היהלומים לחברת פנינסולה הוסכם כי בתקופת מעבר של שנה ממועד השלמת ההסכם הבנק יעשה שימוש עבור הרוכש במערכת המחשוב של הבנק המשמשת לפעילות היהלומים, וכן יעניק הבנק לרוכש זכות שימוש בשרת הנדרש להפעלת מערכת המחשוב של אגוד בתחום היהלומים, כך שהשירותים הבנקאיים הנדרשים לתפעול הפעילות ותהליכי העבודה התומכים בפעילות יבוצעו בתקופה זו באמצעות הבנק. כן, נקבעה בהסכם שורה של הסכמות לתקופת המעבר המתייחסות בין היתר, למתן גישה למידע לרוכש ותפעול בטוחות משותפות. הסדרים אלה טומנים בחובם סיכונים תפעוליים. עם סיומה של תקופת המעבר ב-30 בספטמבר 2021 פעל הבנק בשיתוף עם חברת פנינסולה להפסקת התמיכה התפעולית ולהתנתקות מוחלטות במערכות התשתית. הבנק הינו נאמן בטוחות עבור חברת פנינסולה ואישר לחברה ארכה בתהליך העברת רישום הבטוחות לאור התמשכות התהליך למול הרשם. בהתאם הופחתו הסיכונים שמופו בזמנו בגין מכירת התיק. לפרוט בדבר מכירת תיק היהלומים ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח הנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2020.

לעניין משבר הקורונה, החל מחודש יולי 2021 חלה עלייה בתחלואה, הוגדרו צעדי מניעה ע"י הבנק, בהתאם להנחיות הרשויות כולל החזרת התו הירוק.

לפרטים נוספים בעניין עקרונות לניהול הסיכון התפעולי בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

מערכות המידע והמחשוב של הבנק

הפעילות בבנק נשענת במידה רבה על מערכות מידע ומחשוב המותאמות לצרכיו. פעילות טכנולוגיית המידע מאופיינת, בין היתר, בתהליכים חוצי ארגון, תוך השפעה משמעותית על התנהלות הבנק. פעילות המחשוב מתבססת על מדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק, הנגזרת, בין היתר מהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 357 ומאושרת מידי שנה על ידי דירקטוריון הבנק. הבנק מקפיד לשמור על איכותן של המערכות ועל תפקודן התקין, ומשקיע משאבים רבים בפיתוח והתאמה של מערכות המידע והמחשוב (תוכנה, חומרה, תקשורת וכדומה), לשימוש ושימוש לקוחותיו, כמו גם בניהול של מערך אבטחת מידע הולם, היערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית.

במסגרת תהליך ההיערכות למיזוגו של הבנק לתוך מזרחי טפחות, מבוצעת היערכות טכנולוגית, בהתאם להנחיית בנק מזרחי טפחות ובשיתוף עם גורמי הטכנולוגיה והגורמים הרלוונטיים במזרחי טפחות, הכוללת, בין היתר, היערכות להסבת לקוחות שלא יוסבו עד למועד המיזוג הסטטוטורי במהלך ממוכן ומרוכז.

לאור מורכבות היערכות הטכנולוגית כמפורט לעיל, רמת סיכון טכנולוגיות מידע עולה מ"בינונית" ל"בינונית-גבוהה". לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 בספטמבר 2021.

לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם לאומי בהתאם להסכם שנחתם ביום 2 בספטמבר 2001 והוארך מעת לעת, בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 (והוארכה כמפורט להלן). בהתאם לאישור דירקטוריון הבנק מיום 12 במאי 2020, התקשר הבנק עם לאומי בתוספת להסכם. בהתאם לתוספת זו נקבעו בין הצדדים, בין היתר, ההסכמות הבאות:

תוקפו של ההסכם הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2022 ותוספת זו חלה רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2020.

לבנק לא תהיה זכות להפסיק את ההתקשרות לפני מועד תום תוקף התוספת.

בנוסף לשירותי מחשוב בנק לאומי, הבנק מפעיל מערכות מחשוב עצמאיות שפותחו על ידו/או באמצעות בתי תוכנה.

על רקע הפקת לקחים מכשלים ותקלות שאירעו במערכת הבנקאית, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לנקוט בצעדים שימצמו את פוטנציאל התממשות הסיכונים הנובעים מכשלים במערך טכנולוגיית המידע. כמו כן, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לבחון מחדש תהליכים של ניהול שינויים וניהול תקלות, על מנת לחזק את התהליכים ולשפרם. הבנק נערך ופועל באופן שוטף על פי הנחיות אלו. עם זאת, למרות המשאבים שמשקיע הבנק בתחום זה, כיוון שמדובר במערכות מורכבות, לא ניתן למנוע לחלוטין את התממשות הסיכונים הנובעים מקיום תקלות בהן.

ניהול סיכון סייבר ואבטחת מידע

סיכון סייבר מוגדר כסיכון להתממשות אירוע סייבר שהינו אירוע אשר במהלכו מתרחשת תקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי או מטעם גורמים חיצוניים או פנימיים לבנק.

ניהול סיכון הסייבר בבנק מיושם בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 361 – ניהול הגנת סייבר וכן על פי הוראות רלוונטיות. בנושאי ניהול טכנולוגיית המידע וניהול סיכון תפעולי ונהלים רלוונטיים נוספים. נושאים אלה מעוגנים במסמכי מדיניות יעודים ופרטניים. הבנק התווה מדיניות אסטרטגית הגנת סייבר המגדירה את הכיוונים האסטרטגיים הדרושים על מנת לחזק את כלל מערך ההגנה.

מערך הגנת הסייבר של הבנק מתבסס על המרכיבים הבאים:

- מיפוי וניהול סיכונים סייבר באופן רציף ומתמשך;
- הערכת בשלות בקרות הגנת הסייבר;
- ביצוע סקרים להערכת סיכונים סייבר בשרשרת האספקה;
- פיתוח, התקנה ותחזוקה של מגוון כלים ממוכנים לאבטחת מערך המחשוב והנתונים של הבנק, באמצעות כלים לניתוח, בקרה ואיתור אירועים חריגים בתחום אבטחת המידע;
- הגברת והטמעת המודעות לאימוני סייבר בבנק באמצעות הדרכות לעובדים;
- ביצוע תהליך רציף לטיפול הדרגתי בליקויים וביצוע סקרי סייבר;
- בחינה תקופתית של עמידות מערכות המידע של הבנק במתקפות קיברנטיות מסוגים שונים ועדכון מערכי ההגנה על פי הצורך. בחינה זו כוללת סקרי חוסן, תרגילים והתייעצות מקצועית להבטחת קדימות טכנולוגית;
- סיכונים סייבר מטופלים במסגרת פוליסות הביטוח השונות, לרבות פוליסה יעודית לסיכון סייבר במסגרת הפוליסה הקבוצתית של חברת האם, בנק מזרחי טפחות בע"מ;
- הפעלת מרכז תפעול אבטחת מידע (מתא"מ) אשר מנטר באופן שוטף את מערכות המחשב לצורך זיהוי ומתן מענה מהיר לאירוע סייבר וכן קבלת שירותי ניטור מלאומי עבור מערכות המיחשוב המופעלות על ידם. פעילות זו מהווה נדבך משמעותי במוכנות להתמודדות עם התקפות סייבר;

השלכות שליליות פוטנציאליות מהן עלול לסבול הבנק כפועל יוצא של התקפות סייבר כוללות בין היתר: גניבת נכסים פיננסיים, פגיעה בקניין רוחני או במידע רגיש אחר של הבנק, של לקוחותיו או של שותפיו העסקיים; שיבוש הפעילות של הבנק; עלויות שיקום; עלויות מוגדלות בגין הגנה ואבטחת מידע; אובדן הכנסות בשל שימוש לא מורשה במידע קנייני או בשל כישלון בשימור או בגיוס לקוחות בעקבות התקפות סייבר; תביעות משפטיות; פגיעה במוניטין וכיוצא ב.

משבר נגיף הקורונה הוביל בין היתר גם להתגברות כלל עולמית של סיכון הסייבר. ואכן בעולם נצפית התגברות אירועי תקיפה והונאה המנצלים את משבר הקורונה, ובפרט בגין המגמות הבאות: העלייה בהיקף העבודה מרחוק, אשר הרחיבה את מעטפת התקיפה הפוטנציאלית ועליה במגמת ניסיונות דיוג הלקוחות. הבנק בחן את התגברות סיכוני הסייבר, ונקט בשורה של צעדים לחיזוק ההגנה. החל מחודש מרץ 2021 חלה הפחתה ניכרת בשימוש "עבודה מרחוק" וחזרה לעבודה בשגרה.

ניהול סיכוני סייבר בשרשרת האספקה: ניהול סיכון שרשרת האספקה מבוצע בבנק באופן שוטף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 363. בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נעשתה פנייה לספקים המהותיים תוך פירוט ההתגברות של סיכוני הסייבר בעת הזו, במטרה לוודא את היערכותם ומוכנותם לצמצום הסיכון לפגיעה בשירותים המסופקים לבנק.

ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" וביאור 16 "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן" בדוחות הכספיים של הבנק ליום 30 בספטמבר 2021.

המשכיות עסקית – היערכות למצבי חרום

אירועים מסוגים שונים עלולים לפגוע ו/או להשבית פעילויות מהותיות של הבנק ולקוחותיו, לפגוע בהמשכיות עסקיו, לחשוף את הבנק לסיכונים שונים ולגרום לבנק ו/או ללקוחותיו נזקים משמעותיים.

לבנק תכניות המשכיות עסקית בחירום, המפרטות את אופן הפעלת השירותים בחירום ואת המשאבים הנדרשים בעת אירוע מסוג המשכיות עסקית, וזאת על-מנת לחזור ביעילות ובלוחות זמנים קצרים לשהגרת עבודה, כולל ניהול תקין של נכסי טכנולוגיית המידע אשר תומכים בתהליכים בעלי השפעה מהותית על התנהלות עסקי הבנק. תכניות אלו מבטיחות את יכולתו של הבנק להמשיך בפעילות שוטפת ולצמצם הפסדים במקרה של התממשות תרחיש המשכיות עסקית, פנימי או חיצוני, בהתאם למדיניות המשכיות עסקית בחירום.

על מנת להטמיע את תכנית ההמשכיות העסקית ולתקף אותה באופן שוטף, מקיים הבנק תכנית תרגול רב שנתית למערך החרום הכולל את היחידות העסקיות ומערכות המחשב. כמו כן הבנק נערך מול ספקים התומכים בשירותים ותהליכים חיוניים לצורך הבטחת שרידות השירותים המתקבלים מהם בעיתות חירום. ראשת אגף משאבים נקבעה כאחראית לפעילות בחרום ובמסגרת זו עומדת בראש צוות ניהול משבר, הכולל חברי הנהלת הבנק. ניהול ההמשכיות העסקית, היערכות החירום והקשר מול גורמי הרגולציה השונים מבוצעים במסגרת יחידה יעודית במערך תכנון וארגון באגף משאבים. לבנק אסטרטגיה לניהול המשכיות עסקית אשר מגדירה את הקווים המנחים האופרטיביים למימוש מדיניות ההמשכיות העסקית בעת חרום. אסטרטגיה זו מבוססת על דרישות העמידה ביעדי רמות שירות, כפי שהוגדרו בהוראת ניהול בנקאי תקין 355, ובהתאמה לניתוח ההשלכות העסקיות ולזמני יעדי התאוששות בפרמטרים של זמן והיקף, שהוגדרו בתהליך ה-BIA (Business Impact Analysis).

בנוסף, מוגדרת שרשרת הניהול של הבנק בחרום וכן תפישת ההפעלה וקווים מנחים לפעולת יחידות הבנק בחרום, המביאה בחשבון את כלל השירותים הבנקאיים תוך ניתוח התנהגות משתני סביבה כדוגמת עובדים, לקוחות, רשויות, תשתיות לאומיות וכדומה, בהתייחס לתרחישים שונים, פנימיים וחיצוניים. במסגרת זו תועדפו השירותים הבנקאיים ונקבעו יעדי התאוששות בפרמטרים של זמן והיקף.

הבנק מוסמך לתקן המשכיות עסקית ISO 22301 על ידי מכון התקנים ועובר מבדק הסמכה מידי שנה. כל סניפי הגרעין וסניפים נוספים מוגנו והותאמו לעבודה בעיתות חרום. הבנק מפעיל אתר גיבוי לחדר המחשב המרכזי בתא שטח המרוחק ממנו וכן אתר המיועד לשימוש מטה הבנק בעת חירום. המתקן עומד בסטנדרטים מתקדמים לרבות אמצעי מיגון הנדרשים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 355.

סיכון ציות

סיכון ציות מוגדר כסיכון שתאגיד יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות חוק, רגולציה, נהלים פנימיים וקודים אתיים. ניהול סיכונים הציות מיושם בהתאם להוראת הדין החל על הבנק, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 308 - ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי. לפרטים נוספים בעניין ניהול סיכון הציות בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או לצעדי עונשין (Fines Penalties) כתוצאה מפעילות פיקוחית (Punitive Damages), כמו גם מהסדרים פרטניים. האגף ליעוץ משפטי וציות של הבנק אחראי לניהול הסיכון המשפטי בבנק והוא מעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק וקבוצתו, והיעוצת המשפטית הראשית משמשת כמנהלת הסיכון המשפטי של הבנק. בעקבות משבר הקורונה שהחל במהלך חודש מרס 2020, ייתכן ותהיה השלכה בעתיד על ניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק, וזאת בשל שינויים רבים והתאמות בתהליכים שבוצעו על ידי הבנק במהלך תקופה זו מול לקוחות הבנק בנושאים שונים, הכל כפי שהתחייב מתנאי הפעילות ומההוראות הרגולטוריות בתקופת המשבר. תהליך המיזוג, הכולל הסבת חשבונות לקוחות, העלה את רמת הסיכון המשפטי ברבעון הראשון של 2021. לפרטים נוספים בעניין ניהול הסיכון המשפטי בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

סיכון מוניטין

מוניטין הוא אוסף של תפיסות, דעות ואמונות של מחזיקי העניין לגבי התאגיד, בהתבסס על ניסיונם וציפיותיהם. סיכון מוניטין הוא הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מהתנהלות התאגיד, מצבו הפיננסי או פרסום שלילי (אמיתי או כוזב) ועלול לבוא לידי ביטוי בתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עשויה להשפיע לרעה על אמון הציבור בבנק ועל יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון (כגון באמצעות שווקים בין-בנקאיים או שוקי איגוח). סיכון המוניטין מאופיין ברב ממדיות ומשקף את תפיסתם של משתתפים אחרים בשוק. יתרה מכך, הפוטנציאל להתממשותו מתקיים בכל רחבי הארגון ובמהותו הוא פונקציה של הלימות תהליכי ניהול הסיכונים הפנימיים של הבנק, כמו גם של האופן והיעילות של תגובות ההנהלה להשפעות חיצוניות. בחודש ספטמבר 2020 הושלמה הצעת הרכש ובנק אגוד הפך להיות חברת בת בבעלות מלאה של בנק מזרחי טפחות. תהליך הסבת הלקוחות החל ובמסגרתו מבוצעות פניות ללקוחות לצורך קבלת הסכמתם והעברת ניהול חשבונם למזרחי טפחות. כמו כן, הבנק נערך לסגירת סניפים באופן הדרגתי בתום סבבי ההסבה. תהליך המיזוג צפוי להימשך תקופה ארוכה. הבנק עוקב אחר סיכונים נטישה של לקוחות ופועל לתהליכי הסבה תקינים ולישימור לקוחות. נכון לעכשיו, הבנק אינו מזהה התממשות סיכון מוניטין בעקבות תהליך הסבת לקוחות לבנק מזרחי טפחות. לפרטים נוספים בעניין ניהול הסיכון המוניטין בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020.

סיכון אסטרטגי

הסיכון האסטרטגי הינו סיכון נוכחי או עתידי לרווחי הבנק, להון, למוניטין או למעמד הבנק, אשר עלול לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום לא נאות של החלטות או מהיעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה נוצר ממידת התאימות של המטרות האסטרטגיות שהציב הבנק, ליכולותיו ולסביבה הכלכלית בה הוא פועל, משימות תכניות העבודה והיעדים שהוגדרו לצורך השגתן, מהמשאבים שהוגדרו לצורך העמידה בתכניות ומאיכות היישום של מרכיבי התכניות. חברי הנהלת הבנק אחראים לניהול הסיכון, כל אחד בתחומו. לאור מיזוג הבנק עם מזרחי טפחות וכפועל יוצא הטמעת הפעילות הקיימת במסגרת הפעילות של בנק מזרחי טפחות, אין רלוונטיות לסיכון האסטרטגי של הבנק כישות עסקית עצמאית בטווח הארוך ועל כן הסיכון האסטרטגי ירד ממכלול הסיכונים שמאפיינים את פרופיל הסיכון של הבנק. יצוין, כי סיכונים המיזוג משוקללים במסגרת הסיכונים האחרים.

סיכון סביבתי

לפירוט בעניין אופן ניהול הסיכון הסביבתי בבנק, ראה דוח מפורט על הסיכונים לשנת 2020 וכן דוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2020.

תגמול

בחודש יוני 2021 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית תגמול לעובדי הבנק הכוללת תמריצים לעמידה ביעדי המיזוג בשנים 2021-2022. כמו כן אישר הדירקטוריון תגמול ותוכנית תגמול בגין שנים אלה לחברי ההנהלה וזאת בהתאם למדיניות התגמול שאושרה ביום 23 בפברואר 2021 (לפרטים ראה ביאור 21. לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020).
לבנק הפרשות מתאימות בדוחות הכספיים המתייחסות לתוכנית התגמול כאמור.

אילן ישעיהו
מנהל סיכונים ראשי

שבי שמר
מנהלת כללית

משה לארי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח: 14 בנובמבר, 2021